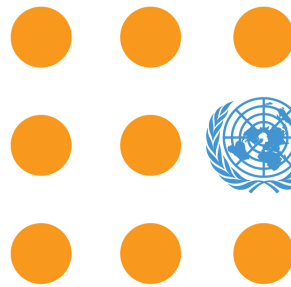

Κεντρικές έννοιες για την έμφυλη βία

Φύλο, δύναμη και βία

Στόχοι

01

Δώστε τη
βασική ορολογία

02

Κατανοήστε τις
κύριες αιτίες της
έμφυλης βίας

03

Αναφερθείτε σε κάποιες
από τις συμπεριφορές
γύρω από την έμφυλη βία

04

Ορίστε την έμφυλη βία

05

Μάθετε τα είδη
έμφυλης βίας

UNFPA

Οροι κλειδιά και κεντρικές έννοιες

- Επιζήσασα
- Φύλο
- Δράστης
- Συναίνεση
- Αποκάλυψη
- Εμφυλη βία

Οροι κλειδιά και κεντρικές έννοιες

ΕΠΙΖΗΣΑΣΑ/ΩΝ, ΘΥΜΑ: Ατομο που έχει βιώσει έμφυλη βία. Οι όροι «θύμα» και «επιζών/ζήσασα» μπορούν να χρησιμοποιηθούν εξίσου. Ο όρος «θύμα» χρησιμοποιείται κυρίως στον νομικό και τον ιατρικό τομέα. Ο όρος «επιζήσασα/ών» προτιμάται σε τομείς όπως η ψυχολογική και η κοινωνική υποστήριξη επειδή υποδηλώνει το ψυχικό σθένος και την ανθεκτικότητα.

ΔΡΑΣΤΗΣ/ΤΡΙΑ: Ατομο, ομάδα ατόμων ή θεσμός που ασκεί άμεσα ή στηρίζει με οποιονδήποτε τρόπο την κακοποίηση ή την άσκηση βίας σε άλλο άτομο παρά τη θέλησή του.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ: Αναφέρεται στην αποκάλυψη ενός περιστατικού έμφυλης βίας. Συχνά άτομα που έχουν επιζήσει των περιστατικών επιλέγουν ΝΑ ΜΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ή να μη ζητήσουν βοήθεια. Γιατί;

Οροι κλειδιά και κεντρικές έννοιες

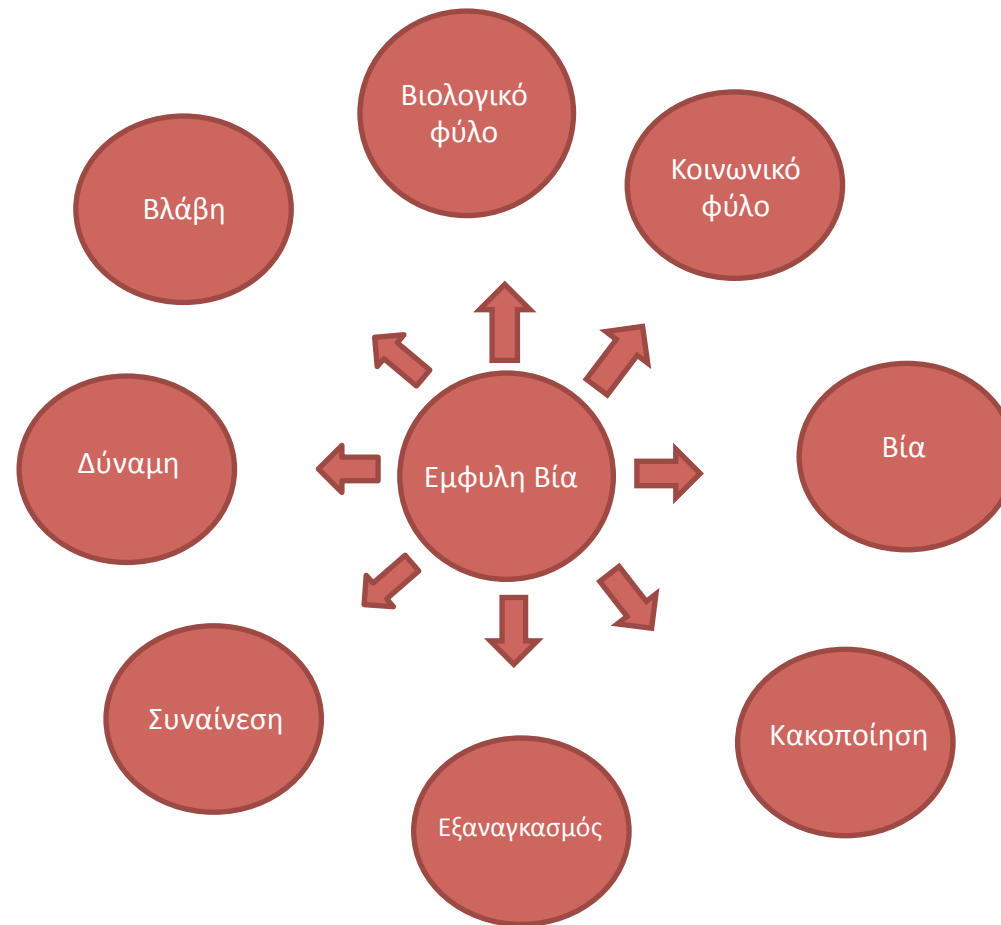
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ: Αναφέρεται στις κοινωνικές διαφορές ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες οι οποίες μαθαίνονται και, παρότι είναι ριζωμένες σε κάθε κουλτούρα, αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου και παρουσιάζουν μεγάλο εύρος τόσο μέσα στην ίδια όσο και σε διαφορετικές κουλτούρες.

ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ: Αποδοχή ή συγκατάθεση μετά από ώριμη σκέψη.

ΕΝ ΕΠΙΓΝΩΣΕΙ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ: Το άτομο κατανοεί πλήρως τις συνέπειες της συναίνεσης και συμφωνεί αβίαστα και χωρίς ενδοιασμούς.

GBV Core Concepts

1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ και ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΦΥΛΟ

- **Κοινωνικό φύλο**
  - Μπορεί να αλλάξει με το πέρασμα του χρόνου
  - Οι έμφυλοι ρόλοι, οι ευθύνες, οι ευκαιρίες και τα προνόμια, οι προσδοκίες και οι περιορισμοί διαφέρουν για τα αρσενικά και τα θηλυκά από κουλτούρα σε κουλτούρα
- **Βιολογικό φύλο – βιολογικές διαφορές ανάμεσα στα φύλα (αρσενικό και θηλυκό)**
  - Τα θηλυκά σώματα εμμηνορροούν ενώ τα αρσενικά όχι
  - Τα θηλυκά αναπτύσσουν στήθος και μπορούν να θηλάσουν
  - Τα αρσενικά έχουν όρχεις

Βιολογικό φύλο και κοινωνικό φύλο

- **Βιολογικό φύλο = Κοινωνικό φύλο;**
- **Βιολογικό φύλο = Σεξουαλικός προσανατολισμός = Ταυτότητα φύλου;**
- **ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΦΥΛΟ:**
  - Προσδίδεται συνήθως κατά τη γέννηση, κατατάσσει το άτομο ως θηλυκό, αρσενικό ή ιντερσέξ
  - Βασίζεται στην εμφανή εξωτερική ανατομία και σε ένα συνδυασμό από σωματικά χαρακτηριστικά (χρωμοσώματα, αναπαραγωγικά όργανα)

Βιολογικό φύλο και κοινωνικό φύλο

- **Σεξουαλικός προσανατολισμός:**
  - Η δυνατότητα του ατόμου να αναπτύξει ερωτικά και σωματικά συναισθήματα ή έλξη για άτομα συγκεκριμένου βιολογικού ή κοινωνικού φύλου.
- **Ταυτότητα φύλου:**
  - Βαθύ, εσώτερο αίσθημα και ξεχωριστό βίωμα για κάθε άτομο που μπορεί να συμπίπτει ή όχι με το βιολογικό φύλο που του προσδόθηκε κατά τη γέννηση ή το κοινωνικό φύλο που του προσδίδει η κοινωνία.

2. Ανθρώπινα δικαιώματα

- Η έμφυλη βία αποτελεί παραβίαση διεθνών, στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως:
  - α) το δικαίωμα στη ζωή,
  - β) το δικαίωμα στην ατομική ασφάλεια,
  - γ) το δικαίωμα της ίσης προστασίας από τον νόμο,
  - δ) η ελευθερία και η προστασία από βασανιστήρια και κάθε άλλη βίαιη, απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση κ.ό.κ.

3. Βία

= ΧΡΗΣΗ ΔΥΝΑΜΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΕΝΟΣ Η ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

= Η ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ ΧΡΗΣΗ ΕΝΟΣ Η ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΞΗΣ:

- α) πίεση
- β) κακοποίηση
- γ) εξαναγκασμό

4. Δύναμη

- Η έμφυλη βία εμπεριέχει κατάχρηση δύναμης.
- **ΔΥΝΑΜΗ=** Ικανότητα λήψης αποφάσεων και ανάληψης δράσης· φυσική δύναμη ή αντοχή.
- **ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗ:**
  - κοινωνική δύναμη
  - οικονομική δύναμη
  - πολιτική δύναμη
  - έμφυλη δύναμη
  - ηλικιακή δύναμη

Κύριες αιτίες της ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Ομαδική συζήτηση:

Τι προκαλεί την έμφυλη βία στην κοινότητά σας; Ποιοι είναι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην έμφυλη βία στην κοινότητά σας;

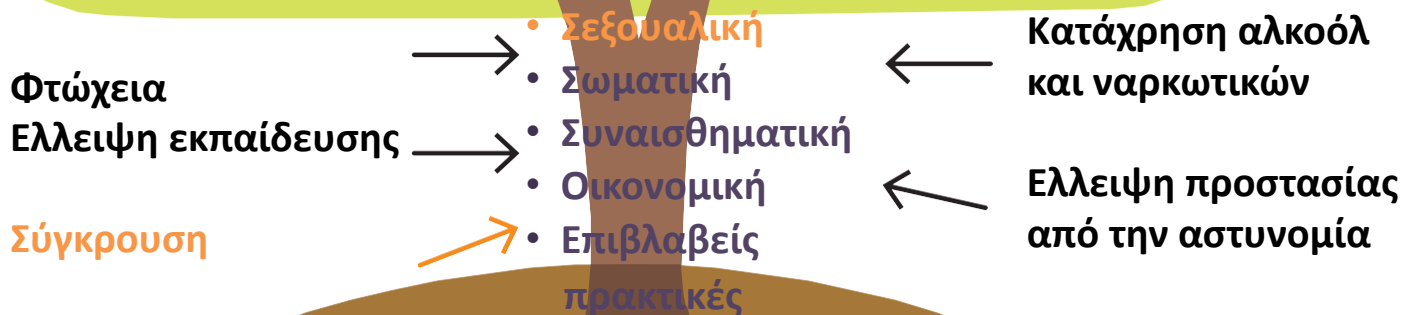

Το δέντρο της έμφυλης βίας

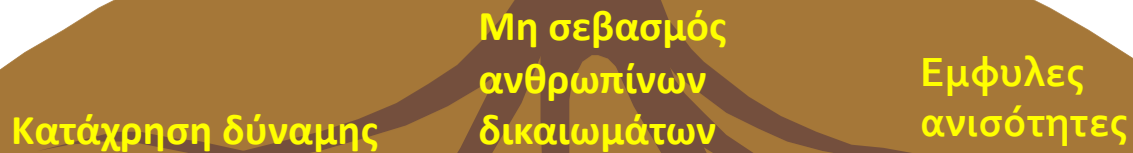
Παραδείγματα έμφυλης βίας

Σημαντικοί παράγοντες

Κύριες αιτίες

Κύριες αιτίες ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Η πηγή της έμφυλης βίας είναι Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΥΝΑΜΗΣ.

Ο πόλεμος, η φτώχεια, η κατάχρηση ναρκωτικών και αλκοόλ, οι κοινωνικές ανισότητες κλπ. είναι όλα **παράγοντες που συντελούν** στην έμφυλη βία.

Η έννοια της δύναμης

- ΔΥΝΑΜΗ = Ικανότητα λήψης αποφάσεων και ανάληψης δράσης· φυσική δύναμη ή αντοχή.
- Όλες οι σχέσεις επηρεάζονται από την άσκηση δύναμης.
- Όσο μεγαλύτερη δύναμη έχει ένα πρόσωπο τόσο περισσότερες επιλογές έχει: άτομα με λιγότερη δύναμη έχουν λιγότερες εναλλακτικές και επομένως είναι περισσότερα ευάλωτα σε εκμετάλλευση.

Πηγές δύναμης

- **ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ**

π.χ. ο εξαναγκασμός εντός μια ομάδας (peer pressure) και ο εκφοβισμός (bullying) είναι μορφές επίδειξης κοινωνικής ισχύος .

- **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ**

- Κατοχή χρημάτων ή πρόσβαση σε αγαθά, υπηρεσίες, χάρες
- Σε μια οικογένεια συνήθως η οικονομική δύναμη συγκεντρώνεται στα χέρια του συζύγου και/ή του πατέρα
- Στις κοινότητες οι ιδιοκτήτες μεγάλων επιχειρήσεων μπορεί να είναι εξαιρετικά ισχυροί

Πηγές δύναμης (συνέχεια)

- **ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ**
  - Εκλεγμένοι αρχηγοί
  - Νομική ισχύς που μπορεί να καταλήξει σε εκμετάλλευση
- **ΕΜΦΥΛΗ ΔΥΝΑΜΗ**
  - Στις περισσότερες κουλτούρες τα αρσενικά κατέχουν συνήθως πιο ισχυρές θέσεις από τα θηλυκά
- **ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΔΥΝΑΜΗ**

Power and Control

BIA

=

ΔΥΝΑΜΗ + ΕΛΕΓΧΟΣ

5. Βλάβη

= άμεση συνέπεια της έμφυλης βίας.

1. Σωματικός τραυματισμός
(συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού)
2. Συναισθηματικό και ψυχολογικό τραύμα
3. Οικονομική δυσπραγία
4. Απόρριψη και κοινωνικό στίγμα

Ορίζοντας την έμφυλη βία

- **ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ** επιβλαβής πράξη
- **ΕΝΑΝΤΙΑ** στη θέληση ενός ατόμου
- Βασισμένη σε κοινωνικά προσδιορισμένες διαφορές (π.χ. κοινωνικό φύλο)
- Παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Συχνά κακουργηματική πράξη

Ορισμός της έμφυλης βίας στην ελληνική νομοθεσία

“Οι περισσότερες κατηγορίες σεξουαλικής και έμφυλης βίας καλύπτονται από τον ελληνικό Ποινικό Κώδικα (ΠΚ). Κάποιες από αυτές είναι:

- **Βιασμός:** όταν κάποιο άτομο με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλο άτομο, συμπεριλαμβανομένης της συζύγου (ενδοσυζυγικός βιασμός), σε συνουσία ή σε άλλη ασελή πράξη ή σε ανοχή της· ποινή: 5 – 20 χρόνια κάθειρξης (άρθρο 336 ΠΚ).
- **Κατάχρηση σε ασέλγεια** και προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας (ασελείς χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν ασελείς πράξεις)· τιμωρείται με ποινή φυλάκισης έως 1 χρόνο (άρθρα 337, 338 ΠΚ).

Ορισμός της έμφυλης βίας στην ελληνική νομοθεσία

(συνέχεια)

- «Ενδοοικογενειακή βία»: Ο **νόμος 3500/2006** αναφέρει ως ενδοοικογενειακή βία **οποιαδήποτε πράξη άσκησης σωματικής βίας ή άλλης παράνομης βίας καθώς και οποιαδήποτε απειλή, ή βιασμό, εξαναγκασμένη σεξουαλική επαφή λόγω αδυναμίας του θύματος να αντισταθεί ή σεξουαλική κακοποίηση μεταξύ των μελών μιας οικογένειας.**
- **Νόμος 3896/2010:** Ορίζει την άμεση και έμμεση έμφυλη διάκριση, καθώς και τη σεξουαλική παρενόχληση.

Ορισμός της έμφυλης βίας στην ελληνική νομοθεσία

(συνέχεια)

- **Σεξουαλική επαφή** και/ή άλλες σεξουαλικές πράξεις που διαπράττονται εφόσον ο δράστης εκμεταλλεύεται την από οποιαδήποτε αιτία **ανικανότητα του θύματος να αντισταθεί** (παραφροσύνη, ναρκωτικά, αλκοόλ, κ.λπ.), συμπεριλαμβανόμενης της συζύγου· προβλέπεται από τον ΠΚ ποινή κάθειρξης μέχρι 10 χρόνια.

Ορισμός της έμφυλης βίας

Η ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ είναι ένας όρος που συμπεριλαμβάνει οποιαδήποτε επιβλαβή πράξη η οποία διενεργείται ενάντια στη θέληση ενός προσώπου και βασίζεται σε κοινωνικά επιβεβλημένους διαχωρισμούς (π.χ. κοινωνικό φύλο) ανάμεσα σε αρσενικά και θηλυκά.

Interagency Standing Committee (IASC). *Κατευθυντήριες οδηγίες για παρεμβάσεις ενάντια στην έμφυλη βία σε καταστάσεις ανθρωπιστικής κρίσης. (2005)*

Συμπεριλαμβάνει πράξεις που προκαλούν σωματικά, σεξουαλικά ή ψυχικά τραύματα, απειλές τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμό και στέρηση ελευθερίας του ατόμου. Αυτές οι πράξεις μπορεί να συμβούν σε ιδιωτικό ή δημόσιο χώρο

Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών (1993)

Ορισμός της έμφυλης βίας

Η ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ συμπεριλαμβάνει επίσης συγκεκριμένες μορφές βίας κατά **των ανδρών και των αγοριών**.

Η έμφυλη βία κατά των ανδρών και των αγοριών:

- Βασίζεται σε κοινωνικά κατασκευασμένες ιδέες
- Μπορεί να ασκηθεί από άνδρες και γυναίκες
- Συνήθως δεν καταγγέλλεται (λόγω φόβου στιγματισμού ή επιπτώσεων)

Ορισμός της έμφυλης βίας

Ο όρος **ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ** χρησιμοποιείται επίσης για να περιγράψει τη βία κατά των **λεσβιών, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων, των τρανς και των ιντερσέξ ατόμων**, η οποία είναι «κατευθυνόμενη από μια επιθυμία τιμωρίας όσων αψηφούν τις νόρμες του κοινωνικού φύλου».

- Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OHCHR), 2011

- **ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ;**
- **ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ;**
- **ΣΧΟΛΙΑ;**

Συμφωνείτε ή διαφωνείτε;

Εξέταση των πεποιθήσεων
για τη βία

Κάποιες γυναίκες πάνε
γυρεύοντας ή προκαλούν με τη
συμπεριφορά τους τους άντρες να
τις βιάσουν, να τις χτυπήσουν
ή να τις κακομεταχειριστούν.

ΕΙΝΑΙ ΛΑΘΟΣ
ΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙΤΑΙ ΤΟ ΘΥΜΑ
ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΠΟΥ ΔΕΧΤΗΚΕ

Ενας άντρας δεν μπορεί
να βιάσει τη σύζυγό του.

Η ΒΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΠΡΑΞΗ
ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΜΟΥ
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΘΕΛΗΣΗ
ΚΑΠΟΙΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Οι βιαστές είναι ψυχοπαθείς,
ακαλλιέργητοι και
αμόρφωτοι άνδρες.

Η ΒΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΣΚΗΘΕΙ ΑΠΟ
ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΑΤΟΜΟ

Το αλκοόλ και τα ναρκωτικά
είναι ο λόγος που οι άνδρες
χτυπάνε τις γυναίκες.

Η ΒΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ

ΤΟ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΙ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ
ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΛΙΜΑΚΩΣΟΥΝ ΤΗ ΒΙΑ,
ΑΛΛΑ **ΔΕΝ ΤΗΝ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ**

Είδη, ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας Αντιμετώπιση

Είδη έμφυλης βίας

Είδη έμφυλης βίας στο ελληνικό δίκαιο.

- Σωματική
- Σεξουαλική
- Συναισθηματική και ψυχολογική

Σωματική βία – ελληνικό δίκαιο

- **Πρόκληση βαριάς σωματικής ή διανοητικής βλάβης**· οι δράστες τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο χρόνων (**Αρθρο 310 ΠΚ**, πλημμέλημα, αυτεπάγγελτη δίωξη)
- **Πρόκληση ελαφράς σωματικής βλάβης**· οι δράστες τιμωρούνται με κράτηση έως έξι μήνες ή πρόστιμο έως 3000 ευρώ. (**Αρθρο 308 ΠΚ**, πλημμέλημα, κατ' έγκληση δίωξη)

Σωματική βία – ελληνικό δίκαιο

- **Πρόκληση σοβαρής διανοητικής, σωματικής ή ψυχολογικής βλάβης σε πρόσωπο** ύστερα από σωματική επίθεση από μέλος της οικογένειάς του. Αν οι πράξεις θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή του προσώπου ή προκαλέσουν βλάβη, τιμωρούνται με φυλάκιση δύο τουλάχιστον χρόνων (πλημμέλημα, αυτεπάγγελτα). Αν οι άνωθεν πράξεις έχουν ως συνέπεια τη σοβαρή διανοητική ή σωματική βλάβη του θύματος μπορεί να τιμωρηθούν με κάθειρξη 5 έως 20 χρόνων. (**Άρθρο 6 παρ. 2 & 4, νόμος 3500/2006, κακούργημα, αυτεπάγγελτα**)

Σωματική βία – ελληνικό δίκαιο

- **Πρόκληση σωματικής κάκωσης ή βλάβης της υγείας από μέλος της οικογένειας σε άλλο μέλος αυτής**, ακόμη και εντελώς ελαφράς, λόγω συνεχούς συμπεριφοράς του. Οι δράστες τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. (**Άρθρο 6 παρ. 1 νόμος 3500/2006**, πλημμέλημα, αυτεπάγγελτα)
- **Βασανιστήρια και άλλες προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας**, ως μέσο τιμωρίας ή εκφοβισμού, ή για να αναγκαστεί το θύμα να δώσει πληροφορίες, να κάνει κάποια δήλωση ή να ομολογήσει κάτι. Τέτοιες συμπεριφορές πιθανότατα ενέχουν σοβαρές βλάβες, σοβαρές μορφές σωματικής και ψυχολογικής βίας και σοβαρές προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, καθώς κάνουν χρήση παρατεταμένης απομόνωσης, ανιχνευτών ψεύδους και προσβολές της σεξουαλικής αξιοπρέπειας. Οι δράστες τιμωρούνται με κάθειρξη έως 20 χρόνια. (**Άρθρο 137Α ΠΚ**, κακούργημα, αυτεπάγγελτα)

Σεξουαλική βία – ελληνικό δίκαιο

- Η προαγωγή/υπόθαλψη/διευκόλυνση της πορνείας από τρίτο πρόσωπο ώστε να αποκομίσει χρηματικά οφέλη. Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 18 μηνών. (**Άρθρο 349 παρ. 3 ΠΚ**, πλημμέλημα, αυτεπάγγελτη δίωξη)
- Η διακίνηση και εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση (**trafficking**), μετακινώντας τους εντός και εκτός Ελλάδας, με τη χρήση βίας ή απειλής ή δόλιων μέσων ή εκμεταλλευόμενοι την ευάλωτη θέση τους. Οι πράξεις αυτές τιμωρούνται με κάθειρξη έως 10 έτη και πρόστιμο από 10.000 έως 50.000 ευρώ. Αν οι πράξεις αυτές συνδέονται με παράνομη είσοδο, διαμονή ή έξοδο από την Ελλάδα ή είχαν ως αποτέλεσμα τη σοβαρή βλάβη προσώπου, τιμωρούνται με κάθειρξη τουλάχιστον 10 χρόνων και πρόστιμο από 10.000 έως 50.000 ευρώ. (**Άρθρο 351 ΠΚ**, κακούργημα, αυτεπάγγελτη δίωξη)

Συναισθηματική και ψυχολογική βία – ελληνικό δίκαιο

- **Εξύβριση/προσβολή της τιμής.** Τιμωρούνται με φυλάκιση έως ένα έτος. (**Αρθρο 361 παρ. 1 ΠΚ**, πλημμέλημα, κατ' έγκληση δίωξη)
- **Παράνομη κατακράτηση.** Οποιος με πρόθεση κατακρατεί άλλον χωρίς τη θέλησή του ή του στερεί με άλλον τρόπο την ελευθερία της κίνησής του τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. (**Αρθρο 325 ΠΚ**, πλημμέλημα, διωκόμενο κατ' έγκληση)

Η έμφυλη βία στα διάφορα στάδια της ζωής

Πριν τη γέννηση	Εκτρώσεις ανάλογα με το βιολογικό φύλο του εμβρύου, ξυλοδαρμοί κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης (συναισθηματικές και σωματικές επιπτώσεις στη γυναίκα και στην επικείμενη γέννα), εξαναγκασμένη εγκυμοσύνη (για παράδειγμα, μαζικού βιασμοί σε πολέμους)
Βρεφική ηλικία	Βρεφοκτονίες θηλυκών βρεφών, συναισθηματική και σωματική κακοποίηση, διαφοροποιημένη πρόσβαση κοριτσιών βρεφών σε τροφή και ιατρική περίθαλψη σε σχέση με τα αγόρια
Παιδική ηλικία	Γάμος σε παιδική ηλικία, ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων, σεξουαλική κακοποίηση από μέλη της οικογένειας και αγνώστους, διαφοροποιημένη πρόσβαση κοριτσιών σε τροφή και ιατρική περίθαλψη σε σχέση με τα αγόρια, παιδική πορνεία, παιδική εργασία, παραμέληση θηλυκών παιδιών
Εφηβεία	Πρώιμος και εξαναγκαστικός γάμος, βία κατά τη διάρκεια ραντεβού ή τρυφερών περιπτώσεων (π.χ. βιασμός σε ραντεβού), οικονομικά εξαναγκασμένη συνουσία, σεξουαλική κακοποίηση στον εργασιακό χώρο, βιασμός, σεξουαλική παρενόχληση, εξαναγκασμένη πορνεία, εμπορία γυναικών, περιορισμένη πρόσβαση σε εκπαίδευση, κακοποίηση που έχει να κάνει με την προίκα και άλλες βίαιες πράξεις που σχετίζονται με τον γάμο
Αναπαραγωγική ηλικία	Ενδοσυζυγικός βιασμός, συζυγοκτονία, ψυχολογική κακοποίηση, ξυλοδαρμός κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και άλλες μορφές βίας μεταξύ των συντρόφων, κακοποίηση από τα πεθερικά και άλλους συγγενείς, κακοποίηση και φόντοι που έχουν να κάνουν με την προίκα, σεξουαλική κακοποίηση ή παρενόχληση στον χώρο εργασίας, βιασμός, εκμετάλλευση της οικιακής εργασίας, απαγωγή, εξαναγκασμένη έκτρωση
Ωριμη ηλικία	Κακοποίηση χήρων, βία κατά ηλικιωμένων γυναικών

Πηγή: Προσαρμοσμένο από Heise et al 1994

© UNFPA and WAVE 2014

Είδη έμφυλης βίας

Ερώτηση: Ποια είδη έμφυλης βίας γνωρίζετε; Ποια είδη συναντάτε περισσότερο συχνά; Πώς τα αναγνωρίζετε; Σύμφωνα με τις εθνικές τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας για περιστατικά έμφυλης βίας, διακρίνουμε τα εξής είδη:

1. Βιασμός
2. Ασκηση σεξουαλικής βίας
3. Ασκηση σωματικής βίας
4. Εξαναγκαστικός γάμος
5. Αρνηση πόρων, ευκαιριών ή υπηρεσιών
6. Ψυχολογική/συναισθηματική κακοποίηση
7. Σεξ για επιβίωση/σεξουαλική εκμετάλλευση
8. Εμπορία ανθρώπων (trafficking)

1. Βιασμός

- Μη συναινετική, εξαναγκασμένη διείσδυση στο αιδοίο, τον πρωκτό ή το στόμα, συμπεριλαμβανόμενης της διείσδυσης αντικειμένου.
- **Κύρια στοιχεία:**
  1. Ισχύς (που ασκείται μέσω φυσικής δύναμης ή απειλής)
  2. Ελλειψη συναίνεσης
  3. Πρόκληση βλάβης
  4. Διείσδυση
- **Σκεφτείτε τον ρόλο σας στην αναγνώριση ενός βιασμού:
Πώς θα αποδείξετε ότι είναι όντως βιασμός;**

2. Ασκήση σεξουαλικής βίας

- **Οποιαδήποτε μορφή μη συναινετικής σεξουαλικής επαφής διείσδυση.**
Παραδείγματα:
  - Ανεπιθύμητο φίλημα
  - Αγγιγμα γεννητικών οργάνων και άλλων ιδιωτικών σημείων του σώματος
  - Προσπάθεια βιασμού
  - Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων

Κύρια στοιχεία

1. Ισχύς
2. Ελλειψη συναίνεσης
3. Πρόκληση βλάβης
4. Σεξουαλικής φύσης

International Day of Zero Tolerance for
FEMALE GENITAL MUTILATION

UNFPA.ORG/FGM

Around the world, 200 million women and girls alive today have undergone some form of female genital mutilation.

#EndFGM

UNFPA

*200 εκατομμύρια κορίτσια και γυναίκες που ζούνε σήμερα ανά τον κόσμο έχουνε υποστεί κάποιας μορφής γεννητικό ακρωτηριασμό

Sexual Harassment in Greek Context

- Sexual Harassment and serious offence relating sexual life, **because of gestures or proposals for lewd/indecent acts;** perpetrators of these acts are subjected to up to one year of imprisonment or a fine (Art.337 para. 1 CC, misdemeanour, prosecution after a complaint is filed by victim).
- Sexual Harassment because of **humiliating oral or physical act, referring to sexual life, by a member of one's family;** perpetrators of these acts may be sentenced to up to 2 years imprisonment (Art.9, Law 3500/2006).

3. Ασκήση σωματικής βίας

- Γιατί και πότε θεωρούμε ότι ασκείται έμφυλη βία;
- Σωματική βία που δεν είναι σεξουαλικής φύσης
- Έχει ως κατάληξη πόνο, δυσφορία και βλάβες:
  - Χτύπημα
  - Χαστούκισμα
  - Πνιγμός
  - Κοψίματα, καψίματα, πυροβολισμός
  - Επιθέσεις με οξύ/χημικά

4. Εξαναγκαστικός γάμος

- Γάμος ενός ατόμου παρά τη θέλησή του
- Γάμος σε παιδική ηλικία (τυπική ή άτυπη ένωση πριν τα 18)

• • • • • Too often,
girls are forced into
marriage
and risk dropping
out of school

• • • 39,000 every day
is the UN estimate!

UNFPA Estimates

*πολύ συχνά τα κορίτσια εξαναγκάζονται να παντρευτούν με κίνδυνο να μην τελειώσουν το σχολείο
39.000 κορίτσια κάθε μέρα σύμφωνα με εκτίμηση των Ηνωμένων Εθνών

4. Εξαναγκαστικός γάμος – Η Ελληνική νομοθεσία

- **Εξαναγκαστικός γάμος:** Σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο ένας γάμος ισχύει αν τα πρόσωπα που εμπλέκονται έχουνε δώσει τη συναίνεσή τους ελεύθερα. Γάμος που έχει συναφθεί χωρίς την ελεύθερη βούληση κάποιου ατόμου δεν είναι έγκυρος.
- Γάμος που έχει συναφθεί με απειλή, εξαπάτηση ή δόλο μπορεί να ακυρωθεί. **(Άρθρα 1350, 1372-74 ΑΚ)**
- Ο νόμος τιμωρεί τον δράστη με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, σε περίπτωση που κάποιο πρόσωπο έχει απαχθεί ή στερηθεί την ελευθερία ώστε να εξαναγκαστεί να παντρευτεί. Διώκεται κατ' έγκληση (Άρθρο 327 ΠΚ)

4. Πρώιμος γάμος – Η Ελληνική νομοθεσία

- **Πρώιμος γάμος:** Γάμος μπορεί να συναφθεί μεταξύ ατόμων ηλικίας 18 ετών και άνω.
- Το δικαστήριο μπορεί, αφού ακούσει τους μελλόνυμφους και τα πρόσωπα που ασκούν την επιμέλεια του ανηλίκου, να επιτρέψει το γάμο και πριν από τη συμπλήρωση αυτής της ηλικίας, αν η τέλεσή του επιβάλλεται από σπουδαίο λόγο. (**Άρθρο 1350 Αστικού Κώδικα**)

5. Αρνηση πόρων, ευκαιριών ή υπηρεσιών

- Χήρα η στην οποία αρνούνται πρόσβαση στην κληρονομιά
- Εσοδα που αποσπώνται βίαια από μέλος της οικογένειας ή την/τον σύντροφο
- Παρεμπόδιση χρήσης αντισυλληπτικών
- Ενα κορίτσι το οποίο εμποδίζουν να πάει σχολείο, κ.λπ.

6. Ψυχολογική / Συναισθηματική κακοποίηση

- Πρόκληση διανοητικής ή συναισθηματικής οδύνης ή βλάβης.
- Απειλές σωματικής ή σεξουαλικής βίας
- Εκφοβισμός
- Ταπείνωση
- Εξαναγκαστική απομόνωση
- Εμμονη παρενοχλητική παρακολούθηση
- Καταστροφή αγαπημένων αντικειμένων κ.λπ.
- Το ότι η έμφυλη βία είναι μόνο σωματική δεν είναι παρά ένας από τους μύθους για την έμφυλη βία

7. Σεξ επιβίωσης/Σεξουαλική εκμετάλλευση

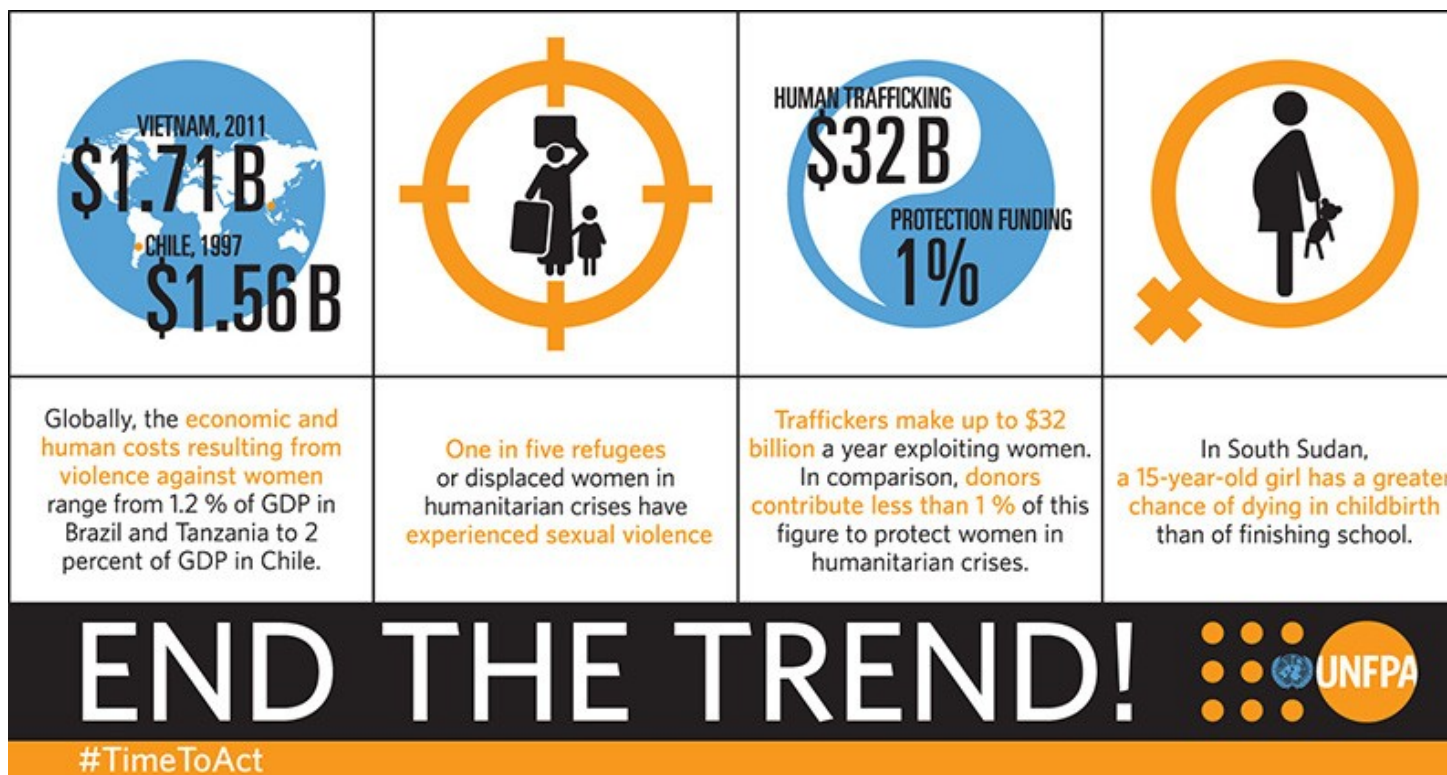
- ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ πορνεία ή ανταλλαγή σεξουαλικής χάρης με υλικά αγαθά, υπηρεσίες και υποστήριξη
- Συνήθως στοχοποιούνται γυναίκες και κορίτσια που δεν μπορούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες και των παιδιών τους
- Εφηβα αγόρια επίσης γίνονται στόχοι

Ερώτηση: Πρέπει να νομιμοποιηθεί η πορνεία; Υπέρ και κατά.

8. Εμπορία ανθρώπων

«[...] η στρατολόγηση, η μεταφορά, η μετακίνηση, η εγκατάσταση ή η παραλαβή προσώπων, μέσω της απειλής ή της χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, της απαγωγής, του δόλου, της εξαπάτησης[...] με σκοπό την εκμετάλλευση.»

Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Ανθρώπων

Εμπορία ανθρώπων

Πράξη

- Στρατολόγηση
- Μεταφορά
- Διακίνηση
- Υπόθαλψη
- Παραλαβή προσώπων

Μέσα

- Απειλή ή χρήση δύναμης
- Εξαναγκασμός
- Απαγωγή
- Δόλος
- Εξαπάτηση
- Κατάχρηση εξουσίας ή ευαλωτότητας
- Χρηματικά ή άλλα ανταλλάγματα

Σκοπός

- Εκμετάλλευση που συμπεριλαμβάνει:
- Εμπορική σεξουαλική εκμετάλλευση (ή εκπόρνευση άλλων)
- Σεξουαλική εκμετάλλευση
- Εξαναγκαστική εργασία
- Δουλεία ή παρόμοιες πρακτικές
- Αφαίρεση οργάνων

Εμπορία ανθρώπων σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο

- **Εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση (Άρθρο 351 ΠΚ, κακούργημα, αυτεπάγγελτη δίωξη)**
- Διακίνηση και εμπορία ανθρώπων εντός και εκτός Ελλάδος, με τη χρήση βίας ή απειλής ή απατηλών μέσων ή εκμετάλλευση της ευάλωτης θέσης τους.
- Οι άνωθεν πράξεις τιμωρούνται με κάθειρξη έως και 10 χρόνια και χρηματική ποινή από 10.000 έως 50.000 ευρώ. Αν οι πράξεις αυτές συνδέονται με παράνομη είσοδο, διαμονή ή έξοδο από την Ελλάδα ή είχαν ως αποτέλεσμα τη σοβαρή βλάβη προσώπου, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον 10 χρόνων και πρόστιμο από 50.000 έως 100.000 ευρώ.

Είναι αυτό εμπορία ανθρώπων;

Με τη βοήθεια ενός διακινητή και έναντι χρηματικού αντιτίμου, ένα άτομο προσπαθεί να μετακινηθεί από την τοποθεσία Α στην τοποθεσία Β. Πριν φτάσει στην τοποθεσία Β, ο διακινητής πηγαίνει το άτομο σε άγνωστη τοποθεσία αρκετά εκτός διαδρομής και του λέει πως το αντίτιμο αυξήθηκε κατά 200 ευρώ γιατί χρειάστηκε να δωροδοκήσει έναν αστυνομικό σε κάποιο νέο σημείο ελέγχου. Το άτομο ενημερώνεται πως μπορεί να πληρώσει το ποσό μόνο προσφέροντας σεξουαλικές υπηρεσίες σε έναν άντρα που μένει εκεί κοντά.

Ναι. Η πράξη (υπόθαλψη), τα μέσα (εξαναγκασμός) και ο σκοπός (εξαναγκασμένη πορνεία) είναι προφανή. Πρόκειται για μια υπόθεση διακίνησης που κατέληξε σε εμπορία ανθρώπου.

Είναι αυτό εμπορία ανθρώπων;

Με τη βοήθεια ενός διακινητή και έναντι χρηματικού αντιτίμου ένα άτομο προσπαθεί να μετακινηθεί από την τοποθεσία Α στην τοποθεσία Β. Συνειδητοποιεί στα μισά της διαδρομής πως δεν μπορεί να πληρώσει το συμφωνημένο αντίτιμο. Ο διακινητής της λέει πως μπορεί για ένα μήνα να δουλέψει ως οικιακή βοηθός στο σπίτι ενός φίλου του ώστε να πληρώσει το υπόλοιπο ταξίδι της. Αφού ξεκινά να δουλεύει συνειδητοποιεί πως δεν μπορεί να βγει από το σπίτι και το αφεντικό την χτυπά συστηματικά.

UNFPA

Ναι. Παρόλο που αρχικά συναίνεσε στις συνθήκες εργασίας, η δυνατότητά της να αλλάξει γνώμη και να φύγει της αφαιρέθηκε και οι συνθήκες της εργασίας άλλαξαν. Η πράξη (υπόθαλψη), τα μέσα (εξαπάτηση και κατάχρηση εξουσίας/ευαλωτότητας) και ο σκοπός (εξαναγκασμένη εργασία) είναι προφανή.

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων

- Ο Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων (ΕΜΑ) είναι θεσμικά ορισμένος από το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή - **ΕΚ 3003/2016**
- Ο ΕΜΑ πρόκειται να προβεί σε:
  - α. Συγκέντρωση και παραπομπή των αιτημάτων προστασίας θυμάτων που εντοπίζονται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ή συνεργαζόμενους φορείς παροχής υπηρεσιών υποδοχής και κοινωνικής στήριξης της ομάδας στόχος
  - β. Παρακολούθηση της διαχείρισης αυτών.
  - γ. Δημιουργία και λειτουργία συστήματος καταγραφής των αιτημάτων προστασίας των θυμάτων (αναφορά, παραπομπή και παρακολούθηση της διαχείρισης).

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων

- Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) έχει οριστεί ως εθνική συντονιστική αρχή και επί του παρόντος λειτουργεί ως τέτοια
- Τα οργανωτικά και επιχειρησιακά ζητήματα που σχετίζονται με το ΕΜΑ διεκπεραιώνονται από κοινού από το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή και το ΕΚΚΑ
- Τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας (Standard Operating Procedures– SOP) προετοιμάζονται επί του παρόντος στο πλαίσιο ομάδας εργασίας υπό την προεδρία του ΕΚΚΑ. Θα συμπεριλαμβάνουν:
  - Λεπτομερές ερωτηματολόγιο συνέντευξης για την καταγραφή κάθε υπόθεσης
  - Ζητήματα σχετικά με τη συναίνεση
  - Διαχείριση δεδομένων
  - Τρόπους παραπομπής

Συνήθειες ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων

Βρέφη και νήπια (0-5):

- Κλάμα, κλαψούρισμα, περισσότερες του συνηθισμένου κραυγές
- Προσκόλληση ή ασυνήθιστη εξάρτηση από τον φροντιστή
- Αρνηση να αφήσουν τους «ασφαλείς χώρους» για αυτά
- Δυσκολία στον ύπνο ή ασυνήθιστα μεγάλη διάρκεια ύπνου
- Αδυναμία συνομιλίας, αδυναμία ελέγχου ουροδόχου κύστης, καθυστέρηση ανάπτυξης
- Εμφανίζουν γνώση ή ενδιαφέρον για σεξουαλικές πράξεις ανάρμοστες για την ηλικία τους

Μικρά παιδιά:

- Παρόμοιες αντιδράσεις με αυτές των 0-5 και επιπρόσθετα:
- Φόβος απέναντι σε συγκεκριμένα άτομα, μέρη ή δραστηριότητες, ή ότι θα τους επιτεθούν
- Συμπεριφέρονται σαν μωρά (βρέχουν το κρεβάτι, θέλουν οι γονείς να τα ντύνουν)
- Ξαφνική άρνηση να πάνε στο σχολείο
- Συχνό άγγιγμα των γεννητικών τους οργάνων
- Αποφυγή της οικογένειας ή των φίλων, ή γενικά κλείνονται στον εαυτό τους
- Αρνηση λήψης τροφής ή υπερφαγία

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων

ΕΦΗΒΕΣ/ΟΙ (10-19)

- Κατάθλιψη (χρόνια θλίψη), κλάμα ή συναισθηματική απονέκρωση
- Εφιάλτες ή διαταραχές ύπνου
- Έχουν προβλήματα στο σχολείο ή αποφεύγουν να πάνε
- Εμφανίζουν συμπεριφορές απόσυρσης, συμπεριλαμβανόμενης και της οικογένειας και των φίλων
- Αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (ναρκωτικά, αλκοόλ, αυτοτραυματισμοί)
- Αλλαγές στις επιδόσεις στο σχολείο
- Εμφάνιση διατροφικών διαταραχών
- Αυτοκτονικές σκέψεις ή τάσεις
- Συζητούν για κακοποίηση, ανακαλούν και ανατρέχουν σε όσα έχουν συμβεί

ΕΝΗΛΙΚΕΣ

- Αναδρομές
- Εφιάλτες
- Συναισθηματική νέκρωση
- Αποφυγή όσων τους θυμίζουν το τραύμα
- Κατάθλιψη, αυτοκτονικές σκέψεις
- Δυσκολίες στις σχέσεις με συνομήλικα άτομα του περιβάλλοντος τους
- Αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (πχ. αλλαγές στην επίδοση στη δουλειά, εγκατάλειψη σχέσεων, παραμέληση ευθυνών, αυτοτραυματισμός)

Μερικές σκέψεις για τις γενικές κατηγορίες κινδύνου και τους δείκτες κινδύνου

Παιδιά και έφηβοι:

- Χωρισμένα από τους γονείς και ασυνόδευτα
- Ορφανά
- Εφηβοι γονείς
- Νοικοκυριό που το συντηρούν παιδιά
- Πρώιμος γάμος
- Πρώιμη εγκυμοσύνη
- Καταναγκαστική εργασία
- Επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης
- Σεξ επιβίωσης

Γυναίκες και κορίτσια:

- Γυναίκα (μόνη γονέας, χήρα, μεγαλύτερη γυναίκα που την έχουν εγκαταλείψει))
- Ανασφαλής στο σπίτι ή στην κοινότητά της
- Θύμα σωματεμπορίας
- Απειλές βιασμού ή βίας
- Σεξ επιβίωσης
- Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων
- Εμφυλη βία (έχουν απειληθεί ή είναι επιζήσασες)

Μερικές σκέψεις για τις γενικές κατηγορίες κινδύνου και τους δείκτες κινδύνου

Υγεία και αναπηρία:

- Ατομο με χρόνιες ασθένειες
- Ατομο με άλλη σοβαρή παθολογία η οποία επηρεάζει την ικανότητά του να λειτουργεί αυτόνομα
- Νοητική αναπηρία
- Οπτική ή ακουστική βλάβη
- Σωματική αναπηρία
- Ψυχική ασθένεια
- Κατάχρηση/εξάρτηση από αλκοόλ/ναρκωτικά
- Σωματικός τραυματισμός ή ψυχολογικό τραύμα

Ηλικιωμένα άτομα:

- Ανίκανα να φροντίσουν εαυτόν σε καθημερινή βάση
- Χωρίς υποστήριξη από την οικογένεια
- Νοικοκυριό συντηρούμενο από γιαγιάδες/παππούδες ή ηλικιωμένα άτομα

Αντιμετώπιση

Μέλη της οικογένειας σας αποκαλύπτουν
ένα περιστατικό χωρίς να το
γνωρίζει η ενήλικη επιζήσασα.

Ενήλικο άτομο που επέζησε αρνείται να πάει σε γιατρό παρά το γεγονός ότι ήταν εντός χρονικού πλαισίου για να λάβει προφύλαξη μετά την έκθεση (PEP).

Μια ενήλικη επιζήσασα σας λέει
ότι φοβάται να σας πει την ιστορία της
γιατί δεν θέλει να το
μάθουν οι συγγενείς της.

Ενας ενήλικας επιζών ακούει
την ιστορία του από κάποιο
άλλο άτομο της κοινότητάς του.

Φτάνει σε σας η πληροφορία
πως το παιδί δράστης μένει
μαζί με την επιζήσασα/τον επιζόντα.

SOPs για περιστατικά έμφυλης βίας

Ειδικές κατευθυντήριες οδηγίες/ Προγραμματισμός

- Όλοι οι οργανισμοί που εργάζονται με άτομα που επέζησαν οφείλουν:
  1. Να εμπλέξουν την κοινότητα στην πρόληψη της έμφυλης βίας και στην προώθηση της ισότητας των φύλων
  2. Να διαθέτουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά την αντιμετώπιση και την πρόληψη
  3. Να διασφαλίζουν την υποχρέωση λογοδοσίας σε όλα τα επίπεδα
  4. Να λειτουργούν σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το εθνικό νομικό πλαίσιο
  5. Να έχουν κώδικα δεοντολογίας

Ρόλοι και ευθύνες των παροχών γενικών υπηρεσιών

- Ολοι οι **φορείς** που έρχονται σε επαφή με άτομα που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας είναι **υπεύθυνοι** για τη γνώση των οδών παραπομπής και των μορφών βοήθειας που διατίθενται στα άτομα αυτά
- Μη εξειδικευμένοι φορείς δεν θα πρέπει να παίρνουν συνεντεύξεις από τα άτομα που επέζησαν ή να αποκρίνονται άμεσα
- Οι **επιθυμίες των ατόμων που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας** ως προς το πού ή από ποιους θα ζητήσουν βοήθεια **πρέπει πάντα να γίνονται σεβαστές**. Δεν πρέπει να ωθούνται σε μια συγκεκριμένη πορεία δράσης.

Ρόλοι και ευθύνες των παροχών γενικών υπηρεσιών

- Οι μη εξειδικευμένοι φορείς θα πρέπει να ζητούν τη **συγκατάθεση του ατόμου που επέζησε πριν** έρθουν σε επαφή με το πρόσωπο αναφοράς της εκάστοτε παραπομπής για την έμφυλη βία, ώστε να διευκολύνει την επαφή μεταξύ παρόχου υπηρεσιών και του ατόμου.
- Όλες οι **πληροφορίες** πρέπει να παραμένουν **εμπιστευτικές**, ακόμα και αν τα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας ζητούν πληροφόρηση σχετικά με την υποστήριξη που παρέχεται

Όταν δουλεύουμε με άτομα με αναπηρίες, επιπρόσθετα:

- Εξασφαλίζουμε ότι γίνονται σεβαστές η αξιοπρέπεια, η αυτονομία, η ελευθερία του ατόμου να επιλέγει και η ανεξαρτησία του
- Εγγυούμαστε πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη
- Σεβόμαστε τη διαφορά και δεχόμαστε τα άτομα με αναπηρίες ως κομμάτι της ανθρωπότητας και της ανθρώπινης διαφορετικότητας
- Διασφαλίζουμε την ισότητα και τις ίσες ευκαιρίες
- Διασφαλίζουμε τη διαθεσιμότητα υπηρεσιών και την πρόσβαση σε αυτές
- Σεβόμαστε τις δυνατότητες ανάπτυξης των παιδιών με αναπηρίες

Όταν δουλεύουμε με παιδιά που έχουν επιζήσει περιστατικών έμφυλης βίας:

- Προωθούμε το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, κυρίως **τη σωματική και συναισθηματική του ασφάλεια.**
- **Παρηγορούμε το παιδί**– οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να έχουν εκπαιδευτεί στον κατάλληλο χειρισμό της αποκάλυψης περιστατικών κακοποίησης
- Διασφαλίζουμε την αρμόζουσα **εμπιστευτικότητα**: ενημερωθείτε και ακολουθήστε όσα προβλέπει το εθνικό δίκαιο για την κοινοποίηση πληροφοριών –είναι σημαντικό πριν συμβουλευέστε ένα παιδί ή μια/έναν γονιό ή φροντίστρια/ή
- Σε περιπτώσεις που οι επιθυμίες του παιδιού δεν μπορούν να γίνουν σεβαστές, οι λόγοι θα πρέπει να εξηγούνται στο παιδί
- **Εμπλέκουμε** το παιδί στη λήψη αποφάσεων (ανάλογα με το επίπεδο ωριμότητας και την ηλικία του).
- Ενισχύουμε την ψυχική **ανθεκτικότητα** του παιδιού

Προσεγγίσεις

- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ**

Τα άτομα που ζητούν υποστήριξη στην Ελλάδα είναι «κάτοχοι δικαιωμάτων». Η προσέγγιση αυτή προσπαθεί να εκπληρώσει τις ανάγκες τους ως δικαιώματα.

- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΠΟΥ ΕΠΕΖΗΣΕ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ**

Διασφαλίζει την ομαλή πρόσβαση των ατόμων σε υπηρεσίες που βασίζονται στις ανάγκες τους, διασφαλίζει υποστηρικτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο τα δικαιώματά τους γίνονται σεβαστά και μπορούν να ανακτήσουν τον έλεγχο των ζωών τους. Βασίζεται στις 4 βασικές κατευθυντήριες οδηγίες.

- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ**

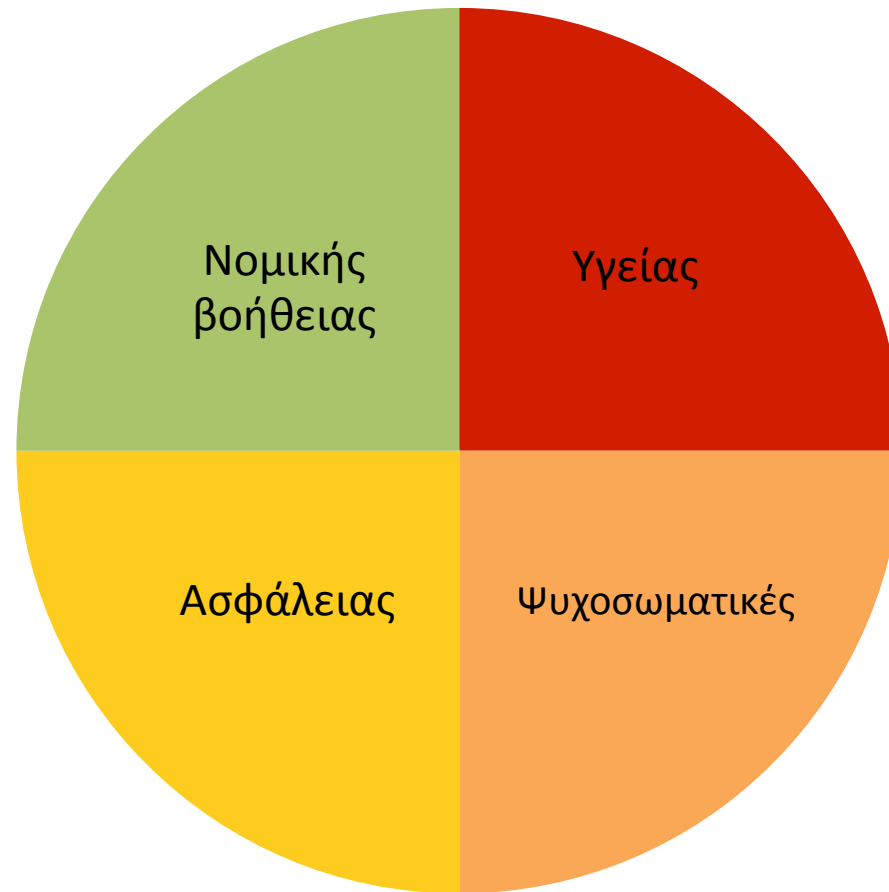
Τα άτομα που ζητούν υποστήριξη πρέπει να ηγούνται και να είναι βασικές/οί εταίροι στην ανάπτυξη στρατηγικών που σχετίζονται με την υποστήριξη και την προστασία τους.

- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ, ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ**

Όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα, ανεξαρτήτως ηλικίας, κοινωνικού φύλου και άλλων παραγόντων διαφορετικότητας, απολαμβάνουν τα δικαιώματα εξίσου και συμμετέχουν πλήρως στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και πέραν αυτών.

Αντιμετώπιση – Γνωρίστε τις διαθέσιμες υπηρεσίες

Case Studies – in groups discuss the type of GBV of your case.

Prepare to share

INTERAGENCY GENDER-BASED VIOLENCE CASE MANAGEMENT GUIDELINES

PROVIDING CARE AND CASE MANAGEMENT SERVICES TO GENDER-BASED VIOLENCE SURVIVORS IN HUMANITARIAN SETTINGS

2017

FIRST EDITION

STANDARD OPERATING PROCEDURES FOR PREVENTION OF AND RESPONSE TO SEXUAL AND GENDER BASED VIOLENCE

Country: Greece

Developed in Collaboration among:

Ministry Of Interior, General Secretariat For Gender Equality
Ministry of Migration Policy, Reception and Identification Service

And ActionAid Hellas, ARSIS, A21, CARE, DIOTIMA, DRC, GCR, Greek Trauma Association, IRC, IOM, Lighthouse Relief, MdM, MEDIN, MSF, OLKE, Oxfam, Pride Thessaloniki, Save the Children, Solidarity Now, UNFPA, UNICEF and UN Women

Date of Review/Revisions:

1 st Draft	24 th April 2016
2 nd Draft	5 th July 2016
3 rd Draft	9 th March 2017
Final	6 th June 2017
1 st Revision	—
2 nd Revision	—

Ερωτήσεις; Προβληματισμοί;

ΛΟΑΤΙ, ΒΦΣΠΤΦ

Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

- Σεξουαλικός προσανατολισμός
= η διαρκής ικανότητα του ατόμου για βαθιά
ερωτικά και/ή σωματικά συναισθήματα ή έλξη
για πρόσωπα συγκεκριμένου βιολογικού ή
κοινωνικού φύλου. Περιλαμβάνει:
  - Ετεροφυλοφιλία
  - Ομοφυλοφιλία
  - Αμφιφυλοφιλία
  - Άλλες εκφράσεις του σεξουαλικού
προσανατολισμού.

Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

Λεσβία

= γυναίκα η οποία έχει διαρκή ερωτική, συναισθηματική ή/και σωματική έλξη για άλλες γυναίκες.

Ομοφυλόφιλος/η

= επίθετο που χρησιμοποιείται κυρίως για άνδρα που έχει διαρκή ερωτική, συναισθηματική ή/και σωματική έλξη για άλλους άνδρες, παρόλο που ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για να περιγράψει γυναίκες.

Αμφιφυλόφυλη/ος

= άτομα που έλκονται ερωτικά, συναισθηματικά ή/και σωματικά από άτομα του ίδιου ή και διαφορετικού βιολογικού ή κοινωνικού φύλου.

Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

Ιντερσέξ (ή διαφυλικό ή μεσόφυλο)

= άτομο γεννημένο με ανατομία, αναπαραγωγικά όργανα και/ή χρωμοσωμικές ακολουθίες που δεν ανταποκρίνονται στον συνήθη ορισμό αρσενικού ή θηλυκού.

- Μπορεί να είναι εμφανές όταν γεννηθεί ή να γίνει εμφανές κατά τη διάρκεια της ζωής του.
- Ένα ιντερσέξ άτομο μπορεί να αυτοπροσδιοριστεί ως αρσενικό ή θηλυκό ή τίποτε από τα δύο.
- Ο όρος ιντερσέξ δεν έχει να κάνει με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου: τα ιντερσέξ άτομα μπορούν να έχουν το ίδιο εύρος σεξουαλικών προσανατολισμών και ταυτοτήτων φύλου με τα μη ιντερσέξ άτομα.

Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

Ταυτότητα φύλου

= βαθιά και βιωμένη αίσθηση του ατόμου για το φύλο του.

- Μπορεί να συμβαδίζει ή και όχι με το βιολογικό φύλο που έχει προσδοθεί στο άτομο κατά τη γέννηση ή το κοινωνικό φύλο που του έχει προσδοθεί κοινωνικά.

Τρανσέξουαλ (Διεμφυλικό άτομο)

= (συντά απλά «τρανς») γενικός όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα εύρος ταυτοτήτων –συμπεριλαμβάνει διεμφυλικά άτομα, παρενδυσίες (cross-dressers –συντά αναφέρονται και ως «τραβεστί»), άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως ένα τρίτο κοινωνικό φύλο, και άλλα των οποίων η εμφάνιση και τα χαρακτηριστικά δεν είναι τυπικά κάποιου κοινωνικού φύλου.

Βασική ορολογία: ΛΟΑΤΙ και ΒΦΣΠΤΦ

- **ΒΦΣΠΤΦ**
= άτομα διαφορετικού βιολογικού φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.
- **ΛΟΑΤΙ**
= ακρωνύμιο για τις λεσβίες, τα ομοφυλόφιλα, αμφιφυλόφιλα, τρανς και ιντερσέξ άτομα.

Ορολογία προς αποφυγή

- Σεξουαλική προτίμηση ή συμπεριφορά
- Τρόπος ζωής, ατζέντα ή επιλογή
- Μη φυσικό, παρά φύσει, αφύσικο, ανώμαλο
- Πρόβλημα ή κατάσταση
- Τραβέλι, ερμαφρόδιτη/ος, αδελφή, πούστης, νταλικά

Ομοφοβική και τρανσφοβική βία

«[...] η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΙ ατόμων είναι γεγονός που υποβαθμίζει το ανθρώπινο είδος. Κάθε ανθρώπινη ζωή είναι πολύτιμη –καμιά δεν αξίζει περισσότερο από άλλη.»

Από την ομιλία του τέως Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Μπαν Κι Μουν στην εκδήλωση της Κεντρικής ΛΟΑΤ Επιτροπής Υψηλού Επιπέδου "Leaving No-One Behind: Equality & Inclusion in the Post-2015 Development Agenda" («Καμία/κανένας πίσω: Ισότητα και ένταξη στην ατζέντα ανάπτυξης μετά το 2015», Σεπτέμβριος 2015)

Η δέσμευση του ΟΗΕ να «μην αφήσει καμία/κανέναν πίσω» και η Κεντρική ΛΟΑΤ Επιτροπή του έχουν στόχους όπως:

- θέματα όπως ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου (ΣΠΤΦ) να αποκτήσουν μια θέση στην ατζέντα του ΟΗΕ
- να προωθήσουν το συντονισμό και την στρατηγική σε όλες τις χώρες
- να προάγουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις σημαντικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΤ ατόμων.

Η ομοφοβική και τρανσφοβική βία αποτελεί σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- 2006: Γιογκιακάρτα, Ινδονησία– συνάντηση μιας ομάδας ειδικών στα ανθρώπινα δικαιώματα από όλο τον κόσμο για την αντιμετώπιση τεκμηριωμένων μοτίβων κακοποίησης
- Η ομάδα έθεσε 29 αρχές – τις Αρχές της Γιογκιακάρτα: ένας διεθνής οδηγός για τα ανθρώπινα δικαιώματα που συμπεριλαμβάνει τα δεσμευτικά διεθνή νομικά πρότυπα με τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται όλα τα κράτη.
- Στην πράξη, οι αρχές αυτές είναι ένας οδηγός εφαρμογής του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.

Αρχές της Γιογκιακάρτα

- Αναγνωρίζονται οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου και εδραιώνεται το σχετικό νομικό πλαίσιο στο Προοίμιο.
- Οι αρχές 1-3 αναγνωρίζουν ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι πανανθρώπινα και η εφαρμογή τους πρέπει να είναι ίδια για όλα τα άτομα.

Παράδειγμα: νόμοι που ποινικοποιούν την ομοφυλοφιλία παραβιάζουν το διεθνές δίκαιο κατά των διακρίσεων – απόφαση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ

Αρχές της Γιογκιακάρτα

- Οι αρχές 4-11 αφορούν το θεμελιώδες δικαίωμα στη ζωή, στην ελευθερία, στην ιδιωτικότητα, στη δικαιοσύνη, και την αποφυγή της βίας, των βασανιστηρίων και της κράτησης παρά τη θέληση του ατόμου.
Πχ. η θανατική ποινή συνεχίζει να επιβάλλεται σε περιπτώσεις συναινετικού σεξ μεταξύ ενηλίκων ατόμων του ίδιου φύλου, παρά τις αποφάσεις του ΟΗΕ που τονίζουν ότι πρέπει να καταργηθεί.
- Οι αρχές 12-18 επισημαίνουν πόσο σημαντικό είναι να μην υπάρχουν διακρίσεις όσον αφορά τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, συμπεριλαμβανόμενης της εργασίας, της στέγασης, της κοινωνικής ασφάλισης, της εκπαίδευσης και της υγείας.
Πχ. κορίτσια εκδηλώνουν συναισθήματα προς άτομα του ίδιου φύλου, σύμφωνα με έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ σχετικά με το δικαίωμα στην εκπαίδευση, αντιμετωπίζουν διακρίσεις και αποβολή από εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Αρχές της Γιογκιακάρτα

- Οι αρχές 19-21 δίνουν έμφαση στη σημασία της ελεύθερης έκφρασης της ταυτότητας και της σεξουαλικότητας κάθε ατόμου, χωρίς παρεμβάσεις του κράτους που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου. Επίσης συμπεριλαμβάνουν το δικαίωμα κάθε ατόμου να συμμετέχει σε δημόσιες συνελεύσεις και να συσχετίζεται με άλλα άτομα εντός μιας κοινότητας.

Παράδειγμα: Τα άτομα που συμμετείχαν στην Πορεία για την Ισότητα στην Πολωνία ήρθαν αντιμέτωπα με παρενόχληση και εκφοβισμό με σχόλια όπως «Φάτε τους πούστηδες» και «Θα σας κάνουμε ό,τι έκανε ο Χίτλερ στους Εβραίους». Το κράτος παρενέβη απαγορεύοντας τις Παρελάσεις Υπερηφάνειας και τα σχετικά συνέδρια και εκδηλώσεις. (Ειδικός Εισηγητής, Περί σύγχρονων μορφών ρατσισμού, φυλετικών διακρίσεων, ξενοφοβίας και σχετιζόμενης μισαλλοδοξίας, 2006)

Αρχές της Γιογκιακάρτα

- Οι αρχές 22-23 ορίζουν το δικαίωμα αιτήσεως ασύλου για λόγους δίωξης που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου.
- Οι αρχές 24-26 περιλαμβάνουν τα δικαιώματα των ατόμων να συμμετέχουν στην οικογενειακή ζωή, τις δημόσιες υποθέσεις και την πολιτιστική ζωή της κοινότητάς τους, χωρίς διακρίσεις που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου.
- Το άρθρο 27 αναγνωρίζει το δικαίωμα προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διακρίσεις που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή στην ταυτότητα φύλου, καθώς και την υποχρέωση των κρατών να προστατεύουν τα άτομα που δουλεύουν σε αυτά τα πεδία υπερασπίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Οι αρχές 28 -29 υπογραμμίζουν τη σημασία της λογοδοσίας των παραβατών.

Η ομοφοβική και τρανσφοβική βία αποτελεί έμφυλη βία.

- Ομοφοβική και τρανσφοβική βία = Βία κατά των λεσβιών και των ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων, τρανς και ιντερσέξ ατόμων.
- Διαφορετικοί σεξουαλικοί προσανατολισμοί και ταυτότητες φύλου (ΣΠΤΦ) συχνά προκαλούν τις επικρατείς νόρμες που αφορούν το κοινωνικό φύλο
- Η βία κατά διαφορετικών (πραγματικών ή εκλαμβανόμενων ως τέτοιων) ΣΠΤΦ θεωρείται έμφυλη βία
- Η εν λόγω βία καθοδηγείται και από μια επιθυμία τιμωρίας όσων θεωρείται πως αντιτίθενται στις έμφυλες νόρμες.

- **Παράδειγμα:**

Οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων των λεσβιών σχετίζονται με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό: για παράδειγμα ο ομαδικός βιασμός μιας λεσβίας στη Ζιμπάμπουε, σχεδιασμένος από την ίδια της την οικογένεια σε μια προσπάθεια να «θεραπεύσουν» την ομοφυλοφιλία της.

Εκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, τα αίτια και τις συνέπειες της, Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 31 Ιανουαρίου 2002

Τον Απρίλιο του 2017 υπήρξε ένα κύμα εκθέσεων σχετικά με την κράτηση και τις εκτελέσεις χωρίς δίκη ομοφυλόφιλων ανδρών από τις δυνάμεις ασφαλείας της Τσετσενίας. Οι δολοφονίες λαμβάνουν επίσης μορφή φόνων τιμής, οι οποίες αποτελούν «ιδιαίτερο κίνδυνο σε αυτού του είδους την κοινωνία» ... «αν και η ανδρική ομοφυλοφιλία είναι πλέον νόμιμη στη Ρωσία, ένας νόμος του 2013 που απαγορεύει την προπαγάνδα για τον τρόπο ζωής των ΛΟΑΤ ατόμων στη Ρωσία έχει χρησιμοποιηθεί για να σιωπήσει τις φωνές των ομοφυλόφιλων».

Matt Pickles. 'Analysing homophobic violence in Chechnya' («Αναλύοντας την ομοφοβική βία στην Τσετσενία»). Oxford Arts Blog, Απρίλιος 2017.

Προστασία ατόμων ποικίλων ΒΦΣΠΤΦ από την έμφυλη βία

- Τα ΛΟΑΤΙ άτομα ανήκουν στις πλέον περιθωριοποιημένες ομάδες ακόμα και σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης
- Τα ΛΟΑΤΙ άτομα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σε όλα τα στάδια του προγραμματισμού πρόληψης και αντιμετώπισης έμφυλης βίας, ΔΙΑΣΦΑΛΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ σε:
  1. Προγραμματισμό (ταχεία εκτίμηση αναγκών, ομάδες εστιασμένης συζήτησης)
  2. Σχεδιασμό (διαβούλευση, καθορισμός προτεραιοτήτων, σχεδιασμός έργου...)
  3. Εφαρμογή
  4. Παρακολούθηση εξέλιξης και αξιολόγηση.

Συγκεκριμένοι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΙ άτομα στα πλαίσια της μετανάστευσης

- Σωματική ή σεξουαλική βία
- Είναι υποχρεωμένα να κρύβουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό/ ταυτότητα φύλου εξαιτίας του φόβου κακοποίησης, βίας ή απώλειας βοήθειας
- Απόρριψη (από την οικογένεια ή την κοινότητα)
- Εξαναγκαστικός γάμος
- Εξωση από σπίτια
- Σοβαρές ψυχολογικές επιπτώσεις (αγχώδης μετατραυματική διαταραχή, κατάθλιψη ή άγχος) που σχετίζονται με περιστατικά βίας που έχουν βιώσει
- Σεξ επιβίωσης
- Ποινικοποίηση συναινετικού σεξ μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, κίνδυνος σύλληψης κλπ./νομοθεσίες και πρακτικές διακρίσεων
- Ελλειψη πρόσβασης σε ασφαλή και κατάλληλη στέγαση
- Τα τρανς άτομα ενδέχεται να διατρέχουν υψηλό κίνδυνο επειδή η ταυτότητα φύλου και η εμφάνισή τους δεν συμπίπτουν με αυτή στα επίσημα έγγραφά τους
- Προκατειλημμένες δημόσιες υπηρεσίες
- Ελλειψη πρόσβασης σε φαγητό (εκδίωξη από ουρές αναμονής και σημεία παράδοσης για φαγητού)

Δραστηριότητα

- Σκεφτείτε ποιους κινδύνους αντιμετωπίζει ένα ΛΟΑΤΙ άτομο

Ομάδα 1: ...στην οικογένεια

Ομάδα 2: ...στην κοινότητα (σχολείο, δουλειά, εκκλησίασμα)

Ομάδα 3: ...όσον αφορά την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες

- Εξηγήστε πώς, στο ελληνικό συγκείμενο, ο κίνδυνος αυτός μπορεί να μετριαστεί. (10 λεπτά)

ΒΙΑΣΜΟΣ, ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ

Η έμφυλη βία στο διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα (IHRL)
και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο (IHL). Μελέτες περιπτώσεων

Η έμφυλη βία αποτελεί σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Είδος έμφυλης βίας	Δικαίωμα που παραβιάζεται	Προστατεύεται από:
Βιασμός	Απαγόρευση βασανιστηρίων ή σκληρής, απάνθρωπης, εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, το δικαίωμα στη ζωή	Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων (CAT), Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (UDHR), Σύμφωνα 1969, Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW), Διακήρυξη για την εξάλειψη όλων των διακρίσεων κατά των γυναικών (DEDAW)
Σεξουαλική εκμετάλλευση	Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και σωματική ακεραιότητα	CEDAW, CAT, DEDAW
Βία βασισμένη στον σεξουαλικό προσανατολισμό	Το δικαίωμα του ατόμου να ζει χωρίς διακρίσεις και το δικαίωμα στην ισότητα, συμπεριλαμβανόμενης της ισονομίας	UDHR, Σύμφωνα 1969, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ECHR), DEDAW
Στέρηση ελευθερίας	Δικαίωμα στην πολιτιστική, πολιτική και δημόσια συμμετοχή, δικαίωμα στην εκπαίδευση, δικαίωμα πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες	Σύμφωνα 1969, Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού
Ενδοοικογενειακή βία	Δικαίωμα στη ζωή και δικαίωμα στην ισότητα, συμπεριλαμβανόμενης της ισότητας ενώπιον του νόμου	UDHR, CEDAW, Σύμφωνα 1969, Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, DEDAW
Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων	Δικαίωμα στις υψηλότερες δυνατές προδιαγραφές σωματικής και ψυχικής υγείας	CEDAW, UDHR, CAT, DEDAW

Βασανιστήρια

- Γενικός ορισμός – Σύνοδος κατά των βασανιστηρίων και κάθε άλλης σκληρής, απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης και τιμωρίας (CAT) 1984:
- «[...] κάθε πράξη με την οποία **σοβαρός σωματικός ή ψυχικός πόνος ή έντονη οδύνη επιβάλλονται με πρόθεση** σ' ένα πρόσωπο, με σκοπό ιδίως να αποσπαστούν από αυτό ή από τρίτο πρόσωπο πληροφορίες ή ομολογίες, να τιμωρηθεί για μια πράξη που αυτό ή τρίτο πρόσωπο έχει διαπράξει ή είναι ύποπτο ότι την έχει διαπράξει, να εκφοβισθεί ή εξαναγκασθεί αυτός ή τρίτο πρόσωπο, ή για κάθε άλλο λόγο που βασίζεται σε διάκριση οποιασδήποτε μορφής, εφόσον ένας τέτοιος πόνος ή οδύνη επιβάλλονται από δημόσιο λειτουργό ή κάθε πρόσωπο που ενεργεί με επίσημη ιδιότητα ή με την υποκίνηση ή τη συναίνεση ή την ανοχή του. Δεν περιλαμβάνονται ο πόνος ή η οδύνη που προέρχονται μόνον από πράξεις συμφυείς ή παρεμπόπτουσες προς νόμιμες κυρώσεις.»

- CAT, Αρθρο 1(1).

Βασανιστήρια

- **Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:**
  1. 1863, Κώδικας Lieber, **Άρθρο 16:** Η στρατιωτική αναγκαιότητα δεν δέχεται τις βαναυσότητες –δηλαδή, την πρόκληση οδύνης επί τούτου ή για εκδίκηση, ούτε τον ακρωτηριασμό ή τραυματισμό εκτός μάχης, ούτε τα βασανιστήρια για να αποσπαστούν ομολογίες. Δεν δέχεται τη χρήση δηλητηρίου με κανένα τρόπο, ούτε την αναίτια καταστροφή μιας περιοχής. Δέχεται την εξαπάτηση, αλλά αποκηρύσσει πράξεις προδοσίας, και, γενικά, η στρατιωτική αναγκαιότητα δεν περιλαμβάνει καμία πράξη εχθρότητας που καθιστά άσκοπα δύσκολη την επιστροφή στην ειρήνη.

Βασανιστήρια

- Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:
- 2. 1945, Καταστατικό του Διεθνούς Στρατοδικείου της Νυρεμβέργης, Άρθρα 6β και 6γ –ο ορισμός των εγκλημάτων πολέμου και των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας περιλαμβάνει την κακομεταχείριση του άμαχου πληθυσμού και των κρατουμένων (ως εγκλήματα πολέμου) · ... εξόντωση, δουλεία, απέλαση και άλλες απάνθρωπες πράξεις εναντίον αμάχων (εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας).

Βασανιστήρια

- Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:
3. 1949, Κοινό άρθρο 3 των Συμβάσεων της Γενεύης: απαγορεύει την «σκληρή μεταχείριση και τα βασανιστήρια» και «τις προσβολές στην προσωπική αξιοπρέπεια, ιδιαίτερα την ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση» των αμάχων και των ατόμων που μάχονται.

Βασανιστήρια

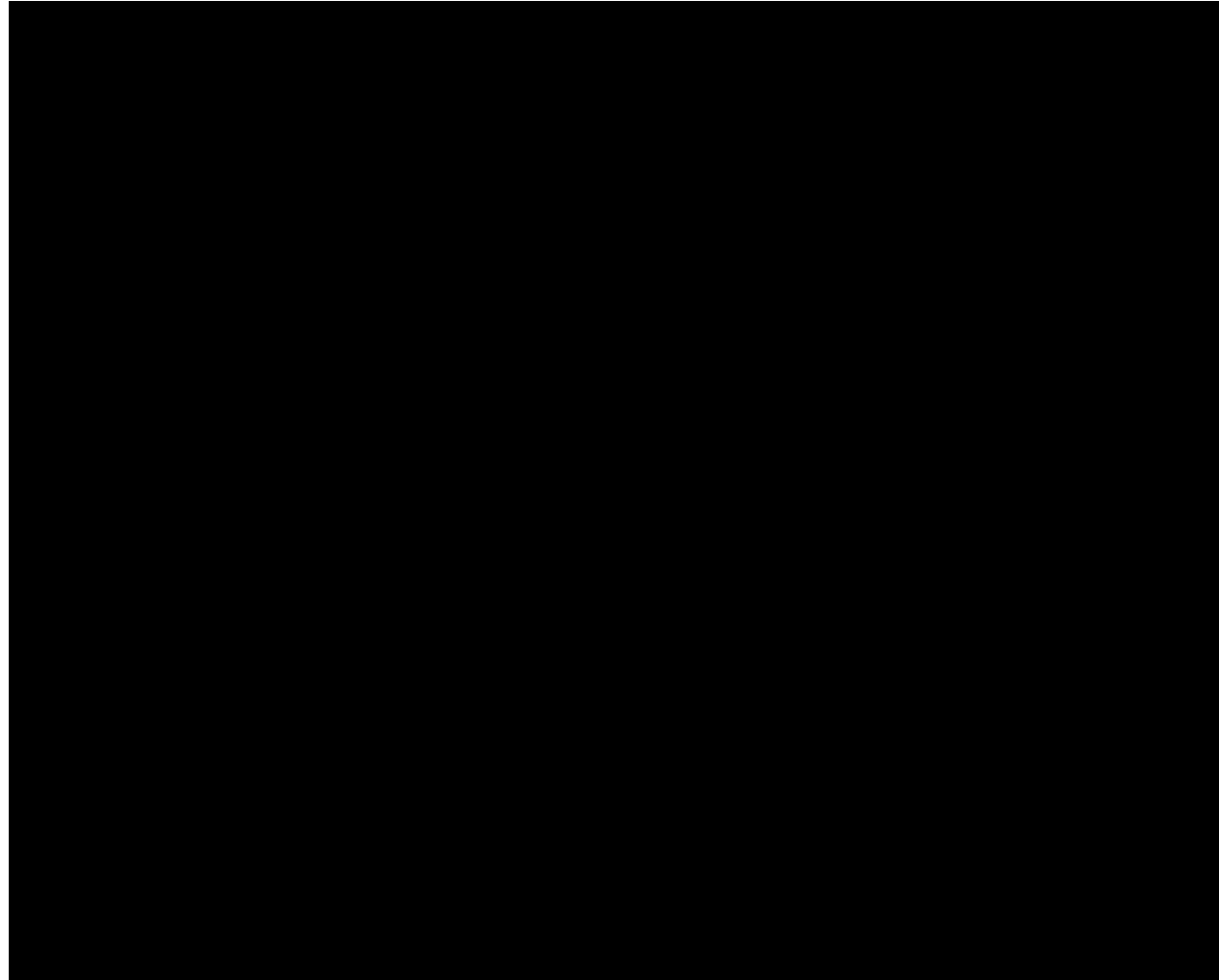
- Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:
4. 1949, Κοινό άρθρο 3 των Συμβάσεων της Γενεύης: απαγορεύει την «σκληρή μεταχείριση και τα βασανιστήρια» και «τις προσβολές στην προσωπική αξιοπρέπεια, ιδιαίτερα την ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση» των αμάχων και των ατόμων που μάχονται. Το πρόσθετο πρωτόκολλο I (άρθρο 75 παράγραφος 2) και το πρόσθετο πρωτόκολλο II (άρθρο 4 παράγραφος 2) του 1977 ενισχύουν την απαγόρευση των βασανιστηρίων και των προσβολών στην προσωπική αξιοπρέπεια, την ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση.

Βασανιστήρια

- Πηγές διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου:
5. Τα βασανιστήρια, η σκληρή μεταχείριση και οι προσβολές στην προσωπική αξιοπρέπεια, και ιδίως η ταπεινωτική και εξευτελιστική μεταχείριση, αποτελούν εγκλήματα πολέμου σε **μη διεθνείς ένοπλες συγκρούσεις** στο πλαίσιο του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για τη Ρουάντα και το Ειδικό Δικαστήριο για τη Σιέρα Λεόνε.

Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώτη Γουγκοσλαβία (ICTY)

Βιασμός και βασανιστήρια

- Τα βασανιστήρια μπορούν να λάβουν τη μορφή βιασμού ή άλλης έμφυλης βίας
- Οποιαδήποτε βασανιστήριο αποτελεί έγκλημα κατά της ανθρωπότητας
- Το Καταστατικό της Ρώμης, ορίζοντας τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, απαριθμεί τα βασανιστήρια, τον βιασμό, τη σεξουαλική δουλεία, την καταναγκαστική πορνεία, την εξαναγκαστική εγκυμοσύνη, την υποχρεωτική στείρωση ή οποιαδήποτε άλλη μορφή σεξουαλικής βίας παρόμοιας βαρύτητας.
- Ως μορφή βασανισμού συχνά, αλλά όχι μόνο, χρησιμοποιείται κατά του ΛΟΑΤΙ πληθυσμού

Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια (2016):

- «Εχουμε την τάση να θεωρούμε τις παραβιάσεις εναντίον αυτών των ομάδων [ΛΟΑΤΙ] ως κακομεταχείριση ακόμη και όπου θα μπορούσαν να οριστούν σωστότερα ως βασανιστήρια.»
- Οι γυναίκες αποτελούν ποσοστό μεταξύ 2% και 9% του πληθυσμού των φυλακών στα περισσότερα μέρη του κόσμου. Από αυτές τις γυναίκες, μέχρι το 80% είναι μητέρες και όμως οι περισσότερες φυλακές σχεδιάζονται συνήθως για τους άνδρες.
- «Η άρνηση ασφαλών υπηρεσιών αμβλώσεων σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως περιπτώσεις όπου η ζωή της μητέρας κινδυνεύει, εμβρυϊκή δυσλειτουργία ή όπου η εγκυμοσύνη είναι αποτέλεσμα βιασμού και αιμομιξίας μπορεί επίσης να ισοδυναμεί με βασανισμό ή κακή μεταχείριση γυναικών», δήλωσε.

Ειδικός Εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια (2016):

«Τα κράτη πρέπει τελικά να εφαρμόσουν την αυξημένη υποχρέωσή τους να προλαμβάνουν και να καταπολεμούν την έμφυλη βία και τις διακρίσεις που διαπράττουν τόσο οι κρατικοί όσο και οι ιδιωτικοί φορείς εναντίον γυναικών, κοριτσιών και ατόμων που αντιβαίνουν τα σεξουαλικά και τα έμφυλα πρότυπα.»

UN Special Rapporteur on Torture, 2016: “Don’t Downplay gender-based violence”.
Available at: <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=17187&LangID=E>

Photo Amnesty International

Βασανιστήρια και κοινωνικό φύλο

- Τα βασανιστήρια μπορεί να συνδέονται με το κοινωνικό φύλο ενός ατόμου
- Ο βιασμός και άλλες μορφές σεξουαλικής βίας (σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο), κατά των δύο φύλων, μπορούν να αποτελέσουν μορφή βασανιστηρίων
- Οι μορφές των βασανιστηρίων μπορεί να είναι διαφορετικές αναλόγως το φύλο (έμφυλοι ρόλοι και ανισότητες)

© 451630a MUST CREDIT PHOTOS BY: Sipa Press / Rex Features
IRAQI PRISONERS ALLEGEDLY BEING TORTURED BY AMERICAN SOLDIERS, ABU GHRAIB PRISON, IRAQ - 2004 Private First Class Lynndie England - One of the accused American military personnel with Iraqi prisoners

Ερμηνεία των βασανιστηρίων ανάλογα με το κοινωνικό φύλο

- Σεξουαλική βία ως μορφή βασανιστηρίων αποτελεί κάθε πράξη ή απειλή σεξουαλικής φύσης η οποία προκαλεί σοβαρό σωματικό ή ψυχικό πόνο ή ταλαιπωρία σε ένα άτομο προκειμένου να αποσπαστεί κάποια πληροφορία ή ομολογία ή για να τιμωρηθεί το θύμα ή τρίτο πρόσωπο, ή να εκφοβισθεί το θύμα ή τρίτο πρόσωπο ή για να αφανιστεί, ολικά ή εν μέρει μια εθνοτική, εθνική, φυλετική ή θρησκευτική ομάδα.
- Χρησιμοποιείται (κατά όλων των κοινωνικών και βιολογικών φύλων) για να ταπεινώσει και/ή να αποδυναμώσει το θύμα, ενώ συγχρόνως ενισχύει την αρρενωπότητα του δράστη **ενισχύοντας τη δύναμη και την κυριαρχία του**.
- Συχνά περιγράφεται ως *στρατηγικό όπλο πολέμου*.

Μελέτη περιπτώσεων και συζήτηση

- Χωρίς να αποκαλύψετε εμπιστευτικές πληροφορίες, προσπαθήστε να εξηγήσετε:
- Τι περιπτώσεις βασανιστηρίων συναντήσατε; Γιατί πιστεύετε ότι κάτι τέτοιο αποτελεί βασανιστήριο;
- Πού έλαβαν χώρα τα βασανιστήρια;
- Πώς μπορεί ο χρόνος που συνέβη ένα περιστατικό να καθορίσει την αντιμετώπιση που χρειάζεται;
- Τι κενά υπάρχουν όσον αφορά τις υπάρχουσες σχετικές υπηρεσίες στη χώρα μας;

Εκτιμώντας τις ανάγκες

Να θυμάστε τις κατευθυντήριες οδηγίες: ΜΗΝ ΠΡΟΞΕΝΕΙΤΕ ΚΑΚΟ.

«Τα θύματα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με ανθρωπιά και σεβασμό στην αξιοπρέπειά τους [...] να διασφαλίζεται η ασφάλεια, η σωματική και ψυχολογική ευημερία και η ιδιωτικότητα τόσο των ίδιων όσο και των οικογενειών τους.»

- ΟΗΕ, Ψήφισμα 60/147 Γενικής Συνέλευσης, 16 Δεκεμβρίου 2015

Αρχική εκτίμηση:

1. Προετοιμαστείτε κατάλληλα: μάθετε για τον πληθυσμό στόχο σας, για το υπόβαθρό του και για εταίρους που μπορεί να βοηθήσουν στην ικανοποίηση των αναγκών. Γνωρίζετε τι συνιστά βασανιστήριο και κοινά προβλήματα που μπορεί να αναφέρουν τα άτομα που επέζησαν.
2. Δημιουργήστε ασφαλές περιβάλλον για να μπορέσουν τα άτομα να πουν την ιστορία τους— η μαρτυρία είναι μια διέξοδος και πιθανό αποδεικτικό στοιχείο.
3. Χτίστε σχέση εμπιστοσύνης. Εξηγήστε τι ακριβώς κάνετε και γιατί. Εξηγήστε πώς θα μπορούσατε να βοηθήσετε.
4. Αναγνωρίστε πιθανούς άμεσους κινδύνους, για παράδειγμα κίνδυνο για την υγεία ή κίνδυνο αυτοτραυματισμού. Επεκτείνετε την εκτίμηση της κατάστασης στα μέλη της οικογένειας.
5. Απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις και/ή δεξιότητες για την εκτίμηση ή μέρος αυτής;

Εκτιμώντας τις ανάγκες

6. Σημειώστε τι περαιτέρω εκτίμηση χρειάζεται και εντοπίστε πιθανές ανάγκες περαιτέρω παρακολούθησης.
7. Πληροφορήστε το άτομο που επέζησε σχετικά με την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας στην Ελλάδα.
8. Δώστε πληροφορίες σχετικά με τη νομική βοήθεια και τις κοινωνικές υπηρεσίες.
9. Εξασφαλίστε την συναίνεση του ατόμου που επέζησε αν χρειαστεί παραπομπή σε άλλο φορέα. Ενημερώστε σχετικά με το τι συνεπάγεται αυτή η παραπομπή, πχ. στην περίπτωση παραπομπής σε ιατρική υπηρεσία σε τι εξετάσεις μπορεί να υποβληθεί το άτομο.
10. Εγγραφα/τεκμηρίωση: κρατήστε σημειώσεις και κοινοποιήστε τες στην επιζήσασα αν το ζητήσει, πρέπει να είναι προσβάσιμες σε περίπτωση που χρειαστούν μελλοντικά. Καταγράψτε όλες τις σχετικές λεπτομέρειες που η επιζήσασα είναι έτοιμη να μοιραστεί μαζί σας (μην πιέζετε για πληροφορίες).

Αντιμετώπιση

- **Ιατρική** – πρέπει να αναγνωριστούν οι κίνδυνοι για την υγεία, ιδιαιτέρως οι άμεσοι
- **Ψυχολογική**– συχνά χρειάζεται θεραπεία για αγχώδη μετατραυματική διαταραχή
- **Κοινωνική** – χρειάζεται το άτομο που επέζησε να επανεδραιώσει τις σχέσεις με την οικογένειά του ή επηρεάζονται τα μέλη της οικογένειας; Έχει το άτομο που επέζησε μια υποστηρικτική κοινότητα γύρω του; Η επαρκής ενσωμάτωση στο καταφύγιο ή την κοινότητα είναι καθοριστική για τη διαδικασία της αποκατάστασης.
- **Νομική** – όσα άτομα ισχυρίζονται πως επέζησαν βασανιστηρίων έχουν δικαιώματα σύμφωνα με το εθνικό και διεθνές δίκαιο. Είναι δικαίωμά τους να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με παραβιάσεις δικαιωμάτων και **μηχανισμούς αποκατάστασης**.

ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ

Ποια είναι η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΣΑΣ;

Αποκατάσταση

= δικαίωμα του θύματος σε:

α) Επανόρθωση (αποκατάσταση του στάτους κβο ή της κατάστασης που υπήρχε πριν από την παράνομη πράξη εις βάρος του).

Αποκατάσταση της ελευθερίας, των νόμιμων δικαιωμάτων, της κοινωνικής θέσης, της οικογενειακής ζωής και της υπηκοότητας του ατόμου, επιστροφή στο μέρος που κατοικεί, αποκατάσταση της εργασιακής του κατάστασης και της περιουσίας του. (E/CN/4/2000/62)

β) Αποζημίωση – για τις βλάβες που υπέστη– στο βαθμό που κάτι τέτοιο είναι εφικτό, για τη σωματική και ψυχολογική βλάβη, τις χαμένες ευκαιρίες (στην εκπαίδευση, σε κοινωνικά προνόμια...), υλικές και ηθικές ζημιές, κόστη που απαιτήθηκαν για υπηρεσίες κλπ.

Αποκατάσταση

- γ) **Επανένταξη** – διευρυμένη ερμηνεία του όρου από ιατρικές και ψυχολογικές σε νομικές και κοινωνικές υπηρεσίες

- δ) **Ικανοποίηση και εγγύηση μη επανάληψης**

Πιθανά εμπόδια στην αποκατάσταση:

Αντικειμενικά:

- Ο χρονισμός περιστατικών και ενεργειών αποκατάστασης
- Το είδος της αποκατάστασης— κάποια άτομα δεν θέλουν να αποτιμηθούν σε χρήμα όσα υπέφεραν. Το είδος της αποκατάστασης θα πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα το πολιτιστικό και πολιτικό υπόβαθρο.
- Ποιοι πρέπει να πληρώσουν την αποζημίωση;- (ειδικά αν το περιστατικό συνέβη στη χώρα προέλευσης με τη συμμετοχή μη κρατικών φορέων);
- Κοινωνική περιθωριοποίηση και αποκλεισμός
- Συγκεκριμένες ομάδες συνήθως αποκλείονται από τις πολιτικές αποκατάστασης (γυναίκες, αυτόχθονες)
- Μακροχρόνιες διαδικασίες

Υποκειμενικά:

- Βλάβη ή επανατραυματισμός (πιθανά αίτια: ύπαρξη μη ρεαλιστικών, υψηλών προσδοκιών, υπερβολικά περιοριστική διαδικασία διεκδίκησης αποζημιώσεων, χρήση του όρου «θύμα» αντί του «επιζήσασα/ών», διαδικασία διεκδικήσεων κλπ.)
- Διαφοροποίηση μεταξύ θυμάτων
- Μακροχρόνιες διαδικασίες
- Ενοχή και ντροπή

#TimeToAct #EndStigma

“TO TALK ABOUT THIS, so that victims don’t feel like victims, but like heroes who survived horrible things.”

Συνήθειες ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας

UNFPA

Κάποιες περιπτώσεις αποκάλυψης περιστατικού

- Μέλη της οικογένειας αποκαλύπτουν ένα περιστατικό σε σας χωρίς να το γνωρίζει η ενήλικη επιζήσασα. Τι κάνετε;
- Μια γυναίκα έρχεται σε σας εκμυστηρευόμενη ότι φοβάται να πει την ιστορία της γιατί δεν θέλει να το μάθει η οικογένειά της.
- Σε μια ομάδα εστιασμένης συζήτησης γυναίκες σας λένε για μια υπόθεση την οποία «όλοι γνωρίζουν».
- Φτάνει σε σας η πληροφορία πως το παιδί δράστης μένει μαζί με την επιζήσασα/τον επιζόντα.

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΣΑΣ

UNFPA

Κοινές ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας Ανά ηλικία

Βρέφη και νήπια (0-5):

- Κλάμα, κλαψούρισμα, περισσότερες του συνηθισμένου κραυγές
- Προσκόλληση ή ασυνήθιστη εξάρτηση από τον φροντιστή
- Αρνηση να αφήσουν τους «ασφαλείς χώρους» για αυτά
- Δυσκολία στον ύπνο ή ασυνήθιστα μεγάλη διάρκεια ύπνου
- Αδυναμία συνομιλίας, αδυναμία ελέγχου ουροδόχου κύστης, καθυστέρηση ανάπτυξης
- Εμφανίζουν γνώση ή ενδιαφέρον για σεξουαλικές πράξεις ανάρμοστες για την ηλικία τους

Μικρά παιδιά:

- Παρόμοιες αντιδράσεις με αυτές των 0-5 και επιπρόσθετα:
- Φόβος απέναντι σε συγκεκριμένα άτομα, μέρη ή δραστηριότητες, ή ότι θα τους επιτεθούν
- Συμπεριφέρονται σαν μωρά (βρέχουν το κρεβάτι, θέλουν οι γονείς να τα ντύσουν)
- Ξαφνική άρνηση να πάνε στο σχολείο
- Συχνό άγγιγμα των γεννητικών τους οργάνων
- Αποφυγή της οικογένειας ή των φίλων, ή γενικά κλείνονται στον εαυτό τους
- Αρνηση λήψης τροφής ή υπερφαγία

Κοινές ενδείξεις και συμπτώματα έμφυλης βίας Ανά ηλικία

ΕΦΗΒΕΣ/ΟΙ (10-19)

- Κατάθλιψη (χρόνια θλίψη), κλάμα ή συναισθηματική απονέκρωση
- Εφιάλτες ή διαταραχές ύπνου
- Έχουν προβλήματα στο σχολείο ή αποφεύγουν να πάνε
- Εμφανίζουν συμπεριφορές απόσυρσης, συμπεριλαμβανόμενης και της οικογένειας και των φίλων
- Αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (ναρκωτικά, αλκοόλ, αυτοτραυματισμοί)
- Αλλαγές στις επιδόσεις στο σχολείο
- Εμφάνιση διατροφικών διαταραχών
- Αυτοκτονικές σκέψεις ή τάσεις
- Συζητούν για κακοποίηση, ανακαλούν και ανατρέχουν σε όσα έχουν συμβεί

ΕΝΗΛΙΚΕΣ

- Αναδρομές
- Εφιάλτες
- Συναισθηματική νέκρωση
- Αποφυγή όσων τους θυμίζουν το τραύμα
- Κατάθλιψη, αυτοκτονικές σκέψεις
- Δυσκολίες στις σχέσεις με συνομήλικα άτομα του περιβάλλοντος τους
- Αυτοκαταστροφική συμπεριφορά (πχ. αλλαγές στην επίδοση στη δουλειά, εγκατάλειψη σχέσεων, παραμέληση ευθυνών, αυτοτραυματισμός)

Μερικές σκέψεις για τις γενικές κατηγορίες κινδύνου και τους δείκτες κινδύνου

Παιδιά και έφηβοι:

- Χωρισμένα από τους γονείς και ασυνόδευτα
- Ορφανά
- Εφηβοι γονείς
- Νοικοκυριό που το συντηρούν παιδιά
- Πρώιμος γάμος
- Πρώιμη εγκυμοσύνη
- Καταναγκαστική εργασία
- Επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης
- Σεξ επιβίωσης

Γυναίκες και κορίτσια:

- Γυναίκα (μόνη γονέας, χήρα, μεγαλύτερη γυναίκα που την έχουν εγκαταλείψει))
- Ανασφαλής στο σπίτι ή στην κοινότητά της
- Θύμα σωματεμπορίας
- Απειλές βιασμού ή βίας
- Σεξ επιβίωσης
- Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων
- Εμφυλη βία (έχουν απειληθεί ή είναι επιζήσασες)

Μερικές σκέψεις για τις γενικές κατηγορίες κινδύνου και τους δείκτες κινδύνου

Υγεία και αναπηρία:

- Ατομο με χρόνιες ασθένειες
- Ατομο με άλλη σοβαρή παθολογία η οποία επηρεάζει την ικανότητά του να λειτουργεί αυτόνομα
- Νοητική αναπηρία
- Οπτική ή ακουστική βλάβη
- Σωματική αναπηρία
- Ψυχική ασθένεια
- Κατάχρηση/εξάρτηση από αλκοόλ/ναρκωτικά
- Σωματικός τραυματισμός ή ψυχολογικό τραύμα

Ηλικιωμένα άτομα:

- Ανίκανα να φροντίσουν εαυτών σε καθημερινή βάση
- Χωρίς υποστήριξη από την οικογένεια
- Νοικοκυριό συντηρούμενο από γιαγιάδες/παππούδες ή ηλικιωμένα άτομα

Μελέτες περιπτώσεων
συζητήστε σε ομάδες τον τύπο
έμφυλης βίας της περίπτωσης
σας. Προετοιμαστείτε να
μοιραστείτε όσα συζητήσατε.

UNFPA

Κατευθυντήριες οδηγίες για άτομα που εργάζονται με επιζήσασες έμφυλης βίας

- Εμπιστευτικότητα
- Σεβασμός
- Αποφυγή διακρίσεων
- Ασφάλεια και προστασία

Σεβασμός

- Στηρίξτε τα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια και τις επιλογές της επιζήσασας
  - Ο σεβασμός είναι ανθρώπινο δικαίωμα. Όλα τα άτομα που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας πρέπει να αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια και σεβασμό
  - Ακούστε με σεβασμό και αποδεχτείτε όλες τις αποκαλύψεις κακοποίησης
- Εχουμε ευθύνη να:
  - Επιρρίψουμε την ευθύνη για την κακοποίηση στον δράστη και όχι στην επιζήσασα
  - Μην επικρίνουμε
  - Αποφύγουμε να γελάσουμε ή να δείξουμε ασέβεια στο άτομο ή την κουλτούρα ή την οικογενειακή του κατάσταση
- Τέλος, Η ΠΑΡΘΕΝΙΑ Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΖΗΣΑΣΑΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΖΗΤΗΘΕΙ

Αποφυγή διακρίσεων

Πρέπει να αποδίδεται η ίδια φροντίδα και υποστήριξη σε κάθε ενήλικα ή παιδί, ανεξαρτήτως βιολογικού φύλου. Τα άτομα που επέζησαν θα πρέπει να λαμβάνουν ισότιμη και δίκαιη μεταχείριση ανεξαρτήτως φυλής, θρησκείας, εθνικότητας ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

Προστασία και ασφάλεια

- **ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ:** βασικό δικαίωμα, το εγγυάται το άρθρο 3 της UDHR 1948
  - Συνδέεται με την άσκηση των ελευθεριών
  - Προστασία από βλάβες (συμπεριλαμβανομένης αυθαίρετης σύλληψης ή κράτησης)
  - Πρόσβαση σε δικαιώματα (υπηρεσίες) χωρίς απειλή
- **ΑΣΦΑΛΕΙΑ** = επίγνωση + προετοιμασία
  - Προσωπική
  - εμπιστευτικότητα

Εμπιστευτικότητα

- Προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα της συζήτησης με το άτομο που επέζησε και **εξασφάλιση εν επιγνώσει συναίνεσης**.
- Μοιραστείτε μόνο τις απαραίτητες πληροφορίες, όπως ακριβώς ζητήθηκε από και συμφωνήθηκε με την επιζήσασα, με τους φορείς που εμπλέκονται στην παροχή βοήθειας.
- Πρέπει επίσης να γίνεται σεβαστή η εχεμύθεια όσον αφορά τον δράστη.
- Οι πληροφορίες σχετικά με τα άτομα που επέζησαν δεν πρέπει ποτέ να κοινοποιούνται εάν περιλαμβάνουν το όνομα του ατόμου.
- Οι σχετικές με τα άτομα που επέζησαν πληροφορίες θα πρέπει να κοινοποιούνται σε τρίτους μόνο μετά την αναζήτηση και απόκτηση γραπτής συγκατάθεσής τους (ή των γονέων τους, στην περίπτωση παιδιών).

Incident ID

Client Code

Incident ID

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL
Consent for Release of Information

This form should be read to the client or guardian in her first language. It should be clearly explained to the client that she / he can choose any or none of the options listed.

I, _____, give my permission for **(Name of Organization)** to share information about the incident I have reported to them as explained below:

1. I understand that in giving my authorization below, I am giving **(Name of Organization)** permission to share the specific case information from my incident report with the service provider(s) I have indicated, so that I can receive help with safety, health, psychosocial, and/or legal needs.

I understand that shared information will be treated with confidentiality and respect, and shared only as needed to provide the assistance I request.

I understand that releasing this information means that a person from the agency or service ticked below may come to talk to me. At any point, I have the right to change my mind about sharing information with the designated agency / focal point listed below.

I would like information released to the following:
(Tick all that apply, and specify name, facility and agency/organization as applicable)

Yes	No	
☐	☐	Security Services (specify): _____
☐	☐	Psychosocial Services (specify): _____
☐	☐	Health/Medical Services (specify): _____
☐	☐	Safe House / Shelter (specify): _____
☐	☐	Legal Assistance Services (specify): _____
☐	☐	Livelihoods Services (specify): _____
☐	☐	Other (specify type of service, name, and agency): _____

1. Authorization to be marked by client: Yes No
(or parent/guardian if client is under 18)

2. I have been informed and understand that some non-identifiable information may also be shared for reporting. Any information shared will not be specific to me or the incident. There will be no way for someone to identify me based on the information that is shared. I understand that shared information will be treated with confidentiality and respect.

2. Authorization to be marked by client: Yes No
(or parent/guardian if client is under 18)

Signature/Thumbprint of client: _____
(or parent/guardian if client is under 18)

Caseworker Name: _____

Date: _____

INFORMATION FOR CASE MANAGEMENT
(OPTIONAL-DELETE IF NOT NECESSARY)

Client's Name: _____

Name of Caregiver (if client is a minor): _____

Contact Number: _____

Address: _____

(Write questions for Survivor Code Here)

Εμπιστευτικότητα

- Όλες οι γραπτές πληροφορίες πρέπει να κρατούνται σε ασφαλή, κλειδωμένα αρχεία.
- Εάν οι εκθέσεις ή τα στατιστικά στοιχεία χρειαστεί να δημοσιοποιηθούν, μόνο ένας υπάλληλος του οργανισμού θα πρέπει να έχει την δυνατότητα να δώσει τις πληροφορίες.
- Μόνο οι γενικές πληροφορίες σχετικά με τα θύματα/άτομα που επέζησαν μπορούν να κοινοποιηθούν.
- Οποιαδήποτε στοιχεία ταυτοποίησης (όνομα, διεύθυνση κ.λπ.) θα πρέπει να αφαιρεθούν.

ΕΞΗΓΗΣΤΕ την εμπιστευτικότητα

- «Είναι σημαντικό να ξέρετε ότι θα κρατήσω εμπιστευτικό οτιδήποτε μου πείτε. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πω σε κανένα άλλο άτομο τι μου είπατε ή οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με την κατάστασή σας, εκτός και αν το ζητήσετε, ή είναι πληροφορίες που πρέπει να μοιραστώ επειδή είστε σε κίνδυνο.
- Μπορεί να μην μπορώ να κρατήσω αυτές τις πληροφορίες αποκλειστικά για τον εαυτό μου, και θα εξηγήσω γιατί. Οι περιπτώσεις στις οποίες θα χρειαστεί να μοιραστώ πληροφορίες που μου δώσατε είναι οι εξής:
  - Αν διαπιστώσω ότι η ζωή σας βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο
  - Αν μου πείτε ότι σκέφτεστε να βλάψετε σοβαρά τον εαυτό σας
  - Αν μου πείτε ότι σκέφτεστε να βλάψετε σοβαρά κάποιο άλλο άτομο».

Ομαδική δραστηριότητα

- Μια γυναίκα, μαζί με τα παιδιά της, έχει ξυλοκοπηθεί σοβαρά από τον μεθυσμένο σύζυγό της. Με αγωνία και φοβισμένοι, έρχονται να αναζητήσουν καταφύγιο στο γραφείο σας. Η γυναίκα αρχίζει να εξηγεί ότι όλα τα είδη, διατροφής και μη, που τους δίνουν διάφορες ΜΚΟ τα καταχράται ο σύζυγός της για να παίζει τυχερά παιχνίδια και να αγοράζει ναρκωτικά. Αυτή και τα παιδιά της υποσιτίζονται και υποβάλλονται σε καθημερινούς ξυλοδαρμούς και ταπεινώσεις. Δεν μπορεί να απευθυνθεί στην κοινότητά της, καθώς ο σύζυγός της είναι γιος του ισχυρού αρχηγού των φατριών του προσφυγικού στρατοπέδου. Βλέπετε πράγματι ότι η μητέρα και τα παιδιά βρίσκονται σε μεγάλο σοκ και χρειάζονται άμεση ιατρική βοήθεια.
- **Ομάδα 1:** Τι ενέργειες απαιτούνται για να διασφαλιστεί η εμπιστευτικότητα;
- **Ομάδα 2:** Πώς διασφαλίζεται ο σεβασμός κατά την προσέγγιση αυτής της υπόθεσης;
- **Ομάδα 3:** Τι ενέργειες απαιτούνται για να διασφαλιστεί η ασφάλεια και η προστασία των ατόμων;
- **Ομάδα 4:** Πώς διασφαλίζετε την αποφυγή των διακρίσεων κατά το χειρισμό αυτής της υπόθεσης;

Εμπιστευτικότητα – Η Ελληνική νομοθεσία

- Ορισμένοι επαγγελματίες στην Ελλάδα δεσμεύονται από την αρχή της επαγγελματικής εμπιστευτικότητας: κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, γιατροί, οδοντίατροι, δικηγόροι. Η παραβίαση αυτής της υποχρέωσης τιμωρείται από το νόμο, αν και υπάρχουν εξαιρέσεις που επιτρέπουν η παραβίαση της να παραμείνει ατιμώρητη (άρθρο 371 του Π.Κ., βλέπε παρακάτω).
- Άρθρο 371 - Ποινικός Κώδικας - Παραβίαση επαγγελματικής εχεμύθειας
Ειδικές διατάξεις Άρθρο 6 παρ. 1 (ε), ΠΔ 23/1992 περί εμπιστευτικότητας κοινωνικών λειτουργών, άρθρο 9 του Ν. 991/1979 περί εμπιστευτικότητας ψυχολόγων και άρθρο 13 παρ. 3 του Ν. 3418/2005 περί εμπιστευτικότητας ιατρών.
- Μια εξαίρεση από αυτή την υποχρέωση εμπιστευτικότητας προβλέπεται από το άρθρο 12 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών ενάντια στη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση (Lanzarote).
- Παρόμοιες διατάξεις υπάρχουν στα άρθρα 27 και 28 της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας εναντίον των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, την οποία η Ελλάδα έχει υπογράψει αλλά δεν έχει ακόμη επικυρώσει.

Ειδικές κατευθυντήριες οδηγίες(SOP) για περιστατικά έμφυλης βίας

- Όλοι οι οργανισμοί που εργάζονται με επιζήσασες οφείλουν:
  1. Να εμπλέξουν την κοινότητα στην πρόληψη της έμφυλης βίας και στην προώθηση της ισότητας των φύλων
  2. Να διαθέτουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά την αντιμετώπιση και την πρόληψη
  3. Να διασφαλίζουν την υποχρέωση λογοδοσίας σε όλα τα επίπεδα
  4. Να λειτουργούν σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το εθνικό νομικό πλαίσιο
  5. Να έχουν κώδικα δεοντολογίας

Όταν δουλεύουμε με άτομα με αναπηρίες, επιπρόσθετα:

- Εξασφαλίζουμε ότι γίνονται σεβαστές η αξιοπρέπεια, η αυτονομία, η ελευθερία του ατόμου να επιλέγει και η ανεξαρτησία του
- Εγγυούμαστε πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη
- Σεβόμαστε τη διαφορά και δεχόμαστε τα άτομα με αναπηρίες ως κομμάτι της ανθρωπότητας και της ανθρώπινης διαφορετικότητας
- Διασφαλίζουμε την ισότητα και τις ίσες ευκαιρίες
- Διασφαλίζουμε τη διαθεσιμότητα υπηρεσιών και την πρόσβαση σε αυτές
- Σεβόμαστε τις δυνατότητες ανάπτυξης των παιδιών με αναπηρίες

Όταν δουλεύουμε με παιδιά που έχουν επιζήσει περιστατικών έμφυλης βίας:

- Προωθούμε το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, κυρίως **τη σωματική και συναισθηματική του ασφάλεια**.
- **Παρηγορούμε το παιδί**– οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να έχουν εκπαιδευτεί στον κατάλληλο χειρισμό της αποκάλυψης περιστατικών κακοποίησης
- Διασφαλίζουμε την αρμόζουσα **εμπιστευτικότητα**: ενημερωθείτε και ακολουθήστε όσα προβλέπει το εθνικό δίκαιο για την κοινοποίηση πληροφοριών –είναι σημαντικό πριν συμβουλευέστε ένα παιδί ή μια/έναν γονιό ή φροντίστρια/ή
- Σε περιπτώσεις που οι επιθυμίες του παιδιού δεν μπορούν να γίνουν σεβαστές, οι λόγοι θα πρέπει να εξηγούνται στο παιδί
- **Εμπλέκουμε** το παιδί στη λήψη αποφάσεων (ανάλογα με το επίπεδο ωριμότητας και την ηλικία του).
- Ενισχύουμε τη ψυχική ανθεκτικότητα του παιδιού

Προσεγγίσεις

- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ**
Τα άτομα που ζητούν υποστήριξη στην Ελλάδα είναι «κάτοχοι δικαιωμάτων». Η προσέγγιση αυτή προσπαθεί να εκπληρώσει τις ανάγκες τους ως δικαιώματα.
- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΠΟΥ ΕΠΕΖΗΣΕ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ**
Διασφαλίζει την ομαλή πρόσβαση των ατόμων σε υπηρεσίες που βασίζονται στις ανάγκες τους, διασφαλίζει υποστηρικτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο τα δικαιώματά τους γίνονται σεβαστά και μπορούν να ανακτήσουν τον έλεγχο των ζώων τους. Βασίζεται στις 4 βασικές κατευθυντήριες οδηγίες.
- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ**
Τα άτομα που ζητούν υποστήριξη πρέπει να ηγούνται και να είναι βασικές/οί εταίροι στην ανάπτυξη στρατηγικών που σχετίζονται με την υποστήριξη και την προστασία τους.
- **ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ, ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ**
Όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα, ανεξαρτήτως ηλικίας, κοινωνικού φύλου και άλλων παραγόντων διαφορετικότητας, απολαμβάνουν τα δικαιώματα εξίσου και συμμετέχουν πλήρως στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και πέραν αυτών.

Δουλεύοντας με παιδιά που
επέζησαν περιστατικών
σεξουαλικής και έμφυλης βίας

UNFPA

Πράξεις, σχετικές με παιδιά οι οποίες τιμωρούνται από το ελληνικό δίκαιο

- Η σεξουαλική παρενόχληση (αν ο παθών/ παθούσα είναι κάτω των 12), συμπεριλαμβανόμενης παρενόχλησης από μέλη της οικογένειας του ατόμου.
Άρθρο 337 παρ. 2, ΠΚ και άρθρο 9, νόμος 3500/2006
- Σεξουαλική επαφή με άτομο κάτω των 18 (χωρίς το άτομο να μπορεί να αντιδράσει/αντισταθεί) ή κάτω των 15
Σεξουαλική επαφή ή άλλες σεξουαλικές πράξεις με παιδιά ηλικίας κάτω των 12 ετών τιμωρούνται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και μέχρι δέκα χρόνια κάθειρξης εάν το παιδί/θύμα είναι **άνω των 12 αλλά κάτω των 14 ετών** (κακούργημα, αυτεπάγγελτα) . Η πράξη τιμωρείται επίσης με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 2 ετών, αν το παιδί/θύμα είναι ηλικίας **άνω των 14 αλλά μικρότερο των 15 ετών** (πλημμέλημα, αυτεπάγγελτα). Οι σεξουαλικές πράξεις μεταξύ των παιδιών δεν τιμωρούνται εκτός εάν κάποιος είναι τουλάχιστον τρία έτη μεγαλύτερο από το άλλο. Η πράξη δεν διώκεται σε περίπτωση γάμου μεταξύ των δύο προσώπων, μέχρι να ακυρωθεί ο γάμος. **Άρθρο 339 ΠΚ**

Πηγή: SoP έμφυλης βίας, Ελλάδα – Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα

Πράξεις, σχετικές με παιδιά οι οποίες τιμωρούνται από το ελληνικό δίκαιο

- Εμπορία παιδιών – **Αρθρο 351 παρ. 4 ΠΚ**
- Πρώιμος γάμος (κάτω των 18 ετών)- **Αρ. 1350 ΑΚ**: Σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο οι μελλόνυμφοι πρέπει να έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους. Το δικαστήριο μπορεί, αφού ακούσει τους μελλόνυμφους και τα πρόσωπα που ασκούν την επιμέλεια του ανηλίκου, να επιτρέψει το γάμο και πριν από τη συμπλήρωση αυτής της ηλικίας, αν η τέλεσή του επιβάλλεται από σπουδαίο λόγο.
- Παιδική πορνεία - **Αρ. 349 παρ. 1 & 2 ΠΚ**

Πηγή: SoP έμφυλης βίας, Ελλάδα – Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα

Βασικές εκτιμήσεις για τις ομάδες κινδύνου

Ομάδες κινδύνου	Παραδείγματα βίας στην οποία οι ομάδες αυτές εκτίθενται	Παράγοντες που συντελούν σε αυξημένο κίνδυνο βίας
Εφηβα κορίτσια	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική βία • Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση • Παιδικός ή/και εξαναγκαστικός γάμος • Ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων • Ελλειψη πρόσβασης στην εκπαίδευση	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλικία, κοινωνικό φύλο και κοινωνικό στάτους • Αυξημένες οικιακές υποχρεώσεις που απομονώνουν τα κορίτσια στο σπίτι • Διάβρωση των κοινωνικών δομών που υποστηρίζουν και προστατεύουν • Ελλειψη πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με την υγεία, τα δικαιώματα και τις υπηρεσίες (συμπεριλαμβανόμενης της αναπαραγωγικής υγείας/αναπαραγωγής) • Αποθαρρύνονται ή εμποδίζονται να πάνε σχολείο • Εγκυμοσύνες σε μικρή ηλικία και μητρότητα • Επισφαλείς δραστηριότητες βιοπορισμού • Απώλεια μέλους/ων της οικογένειας, ειδικά άτομα που φρόντιζαν οι ίδιες • Εξάρτηση από μη υγιείς σχέσεις εκμετάλλευσης για την κάλυψη βασικών αναγκών

Βασικές εκτιμήσεις για τις ομάδες κινδύνου

Ομάδες κινδύνου	Παραδείγματα βίας στην οποία οι ομάδες αυτές εκτίθενται	Παράγοντες που συντελούν σε αυξημένο κίνδυνο βίας
Ασυνόδευτα ή αποχωρισμένα από τις οικογένειές τους κορίτσια, αγόρια και ορφανά, συμπεριλαμβανομένων παιδιών που συνδέονται με ένοπλες οργανώσεις/ομάδες	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική βία • Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση • Παιδικός ή/και εξαναγκαστικός γάμος • Εξαναγκαστική εργασία • Ελλειψη πρόσβασης στην εκπαίδευση • Ενδοοικογενειακή βία 	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλικία, κοινωνικό φύλο και κοινωνικό στάτους • Παραμέληση υγείας και διατροφικών αναγκών • Επισφαλείς δραστηριότητες βιοπορισμού • Εξάρτηση από μη υγιείς σχέσεις εκμετάλλευσης για την κάλυψη βασικών αναγκών • Εγκυμοσύνες σε μικρή ηλικία και μητρότητα • Κοινωνικό στίγμα, απομόνωση και απόρριψη από τις κοινότητες λόγω σύνδεσης με ένοπλες οργανώσεις/ομάδες • Ενεργή συμμετοχή σε ένοπλες οργανώσεις/ομάδες • Πρώιμες γονεϊκές ευθύνες απέναντι στα αδέρφια
Γυναίκες και παιδιά που συντηρούν νοικοκυριά	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική βία • Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση • Παιδικός ή/και εξαναγκαστικός γάμος • Αρνηση δικαιωμάτων σε στέγαση και περιουσία 	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλικία, κοινωνικό φύλο και κοινωνικό στάτους • Αυξημένες οικιακές υποχρεώσεις που απομονώνουν τα κορίτσια στο σπίτι • Διάβρωση των κοινωνικών δομών που υποστηρίζουν και προστατεύουν • Εξάρτηση από μη υγιείς σχέσεις εκμετάλλευσης για την κάλυψη βασικών αναγκών • Επισφαλείς δραστηριότητες βιοπορισμού
Κορίτσια και γυναίκες που γέννησαν παιδιά έπειτα από βιασμό και τα παιδιά που γεννήθηκαν έπειτα από βιασμό	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική βία • Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση • Βία από τον/την σύντροφο και άλλες μορφές ενδοοικογενειακής βίας • Ελλειψη πρόσβασης στην εκπαίδευση • Κοινωνικός αποκλεισμός 	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλικία, κοινωνικό φύλο • Κοινωνικό στίγμα και απομόνωση • Αποκλεισμός ή απομάκρυνση από τα σπίτια και τις κοινότητές τους • Φτώχεια, υποσιτισμός και προβλήματα αναπαραγωγικής υγείας • Ελλειψη πρόσβασης σε ιατρική φροντίδα • Υψηλά ποσοστά εγκλημάτων εις βάρος τους μένουν ατιμώρητα • Εξάρτηση από μη υγιείς σχέσεις εκμετάλλευσης για την κάλυψη βασικών αναγκών • Επισφαλείς δραστηριότητες βιοπορισμού

Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας – Κατευθυντήριες αρχές

- **Προωθούμε το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού:** Ο πάροχος υπηρεσιών πρέπει να αξιολογήσει τις θετικές και αρνητικές συνέπειες των ενεργειών με τη συμμετοχή του παιδιού και των φροντιστών του (ανάλογα με την περίπτωση). Πάντα θα πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επιβλαβές σχέδιο δράσης. Όλες οι ενέργειες πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα των παιδιών στην ασφάλεια και τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη δεν παραβιάζονται ποτέ.
- **Εγγυούμαστε την ασφάλεια του παιδιού:** Η διασφάλιση της σωματικής και συναισθηματικής ασφάλειας των παιδιών είναι κρίσιμη κατά τη διάρκεια της φροντίδας και περίθαλψής τους. Όλες οι ενέργειες που γίνονται για λογαριασμό παιδιού πρέπει να διασφαλίζουν τη σωματική και συναισθηματική ευημερία του βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.
- **Παρηγορούμε το παιδί:** Οι πάροχοι υπηρεσιών είναι εκπαιδευμένοι στον κατάλληλο τρόπο χειρισμού της αποκάλυψης κακοποίησης. Οφείλουν να πιστέψουν την αποκάλυψη κακοποίησης εκ μέρους των παιδιών και να μην τα κατηγορήσουν επουδενί για την κακοποίηση που βίωσαν. Θεμελιώδης ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών είναι να κάνουν τα παιδιά να αισθάνονται ασφαλή και φροντισμένα ενόσω τους προσφέρουν υπηρεσίες.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα – Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική-έμφυλη βία, Ελλάδα

Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας – Κατευθυντήριες αρχές

- **Διασφαλίζουμε την αρμόζουσα εμπιστευτικότητα:** Εγγυούμαστε 1) την εχέμυθη συλλογή πληροφοριών κατά τη διάρκεια συνεντεύξεων, 2) ότι οι πληροφορίες κοινοποιούνται σε τρίτους μόνο αν κάτι τέτοιο κριθεί αναγκαίο και πάντα σύμφωνα με τους ελληνικούς νόμους και πολιτικές και με τη συναίνεση του παιδιού ή/και του ατόμου που το φροντίζει, 3) ότι οι πληροφορίες της υπόθεσης αποθηκεύονται με ασφάλεια.
- **Εμπλέκουμε το παιδί στη λήψη αποφάσεων:** Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε αποφάσεις που έχουν συνέπειες στη ζωή τους. Το επίπεδο συμμετοχής του παιδιού στη λήψη αποφάσεων θα πρέπει να είναι ανάλογο του επιπέδου ωρίμανσης και ηλικίας του παιδιού.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα – Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα

Δουλεύοντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας – Κατευθυντήριες αρχές

- **Αντιμετωπίστε κάθε παιδί δίκαια και ισότιμα (αρχή της μη διάκρισης και της συμμετοχής):** Όλα τα παιδιά πρέπει να δέχονται την ίδια υψηλής ποιότητας φροντίδα και αντιμετώπιση, ανεξάρτητα από τη φυλή, τη θρησκεία, το κοινωνικό φύλο, την οικογενειακή κατάσταση ή το στάτους των φροντιστών τους, την οικονομική κατάσταση, τις ιδιαίτερες ικανότητες ή αναπηρίες τους, παρέχοντάς τους έτσι ευκαιρίες να αναπτύξουν στο έπακρο τις δυνατότητές τους. Κανένα παιδί δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται άδικα για οποιονδήποτε λόγο.
- **Ενισχύουμε την ψυχική ανθεκτικότητα των παιδιών:** Οι παράγοντες που προάγουν την ανθεκτικότητα των παιδιών πρέπει να προσδιοριστούν και να οικοδομηθούν κατά την παροχή υπηρεσιών.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα – Ομάδας εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα

Κατανοώντας την ανθεκτικότητα των παιδιών

- **Ανθεκτικότητα:** Το γεγονός ότι ένα παιδί επηρεάζεται από τις αξίες και τους περιβαλλοντικούς παράγοντες που του επιτρέπουν να ανακάμψει και να αναπτυχθεί με θετικό τρόπο παρά τις αντιξοότητες και τις τραυματικές εμπειρίες.
- Εγγενείς και εξωγενείς υποστηρικτικοί παράγοντες:
  - Καλή σχέση με τουλάχιστον ένα από τα άτομα που το φροντίζουν
  - Θετική ανατροφή
  - Εκπαιδευτικές ευκαιρίες και κοινωνικές σχέσεις
  - Θετική αλληλεπίδραση με άτομο που χειρίζεται την υπόθεση ή με άλλο πάροχο υπηρεσιών

Επικοινωνώντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας

- Φροντίστε, παρηγορήστε και υποστηρίξτε το παιδί
- Καθησυχάστε το παιδί
- Μην προξενείτε κακό: δώστε ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην επανατραυματιστεί το παιδί
- Μιλάτε με τρόπο κατανοητό στα παιδιά
- Βοηθήσετε τα παιδιά να αισθανθούν ασφαλή –πείτε τους την αλήθεια ακόμα κι όταν είναι συναισθηματικά δύσκολο

Πηγή: Κατευθυντήριες οδηγίες φροντίδας παιδιών που επέζησαν σεξουαλικής κακοποίησης– IRC/ UNICEF

Επικοινωνώντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας

- Εξηγήστε στα παιδιά τον λόγο που τους μιλάτε
- Επιστρατεύστε το κατάλληλο άτομο – ρωτήστε το παιδί αν προτιμά να μιλήσει σε θηλυκό ή αρσενικό εκπαιδευμένο άτομο όταν υπάρχει τέτοια επιλογή
- Δώστε προσοχή στη μη λεκτική επικοινωνία
- Σεβαστείτε τις γνώμες, τα πιστεύω και τις σκέψεις των παιδιών

Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές φροντίδας παιδιών που επέζησαν σεξουαλικής κακοποίησης– IRC/ UNICEF

Επικοινωνώντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας: Δημιουργία ασφαλούς και υποστηρικτικού περιβάλλοντος

1. Επιλέξτε μια ασφαλή τοποθεσία: Μια φιλική προς τα παιδιά ατμόσφαιρα μπορεί να περιλαμβάνει παιδικά παιχνίδια και υλικά ή χώρο για να καθίσετε άνετα στο πάτωμα
2. Εξηγήστε ποια/ος είστε
3. Ζητήστε άδεια: η συζήτηση με τα παιδιά σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση απαιτεί άδεια από αυτά και τις φροντίστριες/τους φροντιστές τους. Ωστόσο, η άδεια εξαρτάται από την ηλικία του παιδιού και τις περιστάσεις.
4. Διασφαλίστε την ιδιότητα

Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές φροντίδας παιδιών που επέζησαν σεξουαλικής κακοποίησης– IRC/ UNICEF

Επικοινωνώντας με παιδιά που επέζησαν έμφυλης βίας: Δημιουργία ασφαλούς και υποστηρικτικού περιβάλλοντος

5. Εξηγήστε τι πρόκειται να συμβεί, επίσης εξηγήστε τα δικαιώματα του παιδιού κατά τη διάρκεια της συνεδρίας
6. Εξηγήστε τη διαδικασία
7. Μιλήστε στο παιδί μαζί με ενήλικες που εμπιστεύεται
8. Μην δίνετε υποσχέσεις που δεν μπορείτε να κρατήσετε

Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές φροντίδας παιδιών που επέζησαν σεξουαλικής κακοποίησης– IRC/ UNICEF

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας

- Όταν ένας επαγγελματίας αντιλαμβάνεται ένα ύποπτο ή πραγματικά σοβαρό περιστατικό κακοποίησης ή παραμέλησης παιδιού/ών έχει ευθύνη να ενημερώσει τις αρμόδιες κρατικές αρχές: την Αστυνομία (Τμήμα Προστασίας Ανηλίκων) ή την/τον Εισαγγελέα.

*Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα –
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα*

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας

- Οι επαγγελματίες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι οι δράστες μπορεί να είναι μέλη της οικογένειας. Όταν υπάρχουν υπόνοιες γι' αυτό, η συνομιλία με το παιδί θα πρέπει να διεξάγεται χωρίς κανένα άλλο μέλος της οικογένειας παρόν. Ωστόσο, οι γονείς/φροντιστές πρέπει να ενημερώνονται ότι πρόκειται να διεξαχθεί συνέντευξη. Σε περιπτώσεις όπου οι γονείς/φροντίστριες δεν εμπλέκονται στην εικαζόμενη κακοποίηση ή περιστατικό έμφυλης βίας, είναι καλή πρακτική να συνομιλήσουμε με τους γονείς μαζί με το παιδί καθώς και με το παιδί μόνο του για να αντιληφθείτε τη δική του κατανόηση της κατάστασης και το τι θέλει να συμβεί στη συνέχεια.

*Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδας εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα*

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας – Εν επιγνώσει συναίνεση

- Θα πρέπει να επιδιώκεται η συναίνεση του γονέα ή του κύριου φροντιστή, προκειμένου να διερευνηθούν περιπτώσεις φερόμενης κακοποίησης που αφορούν παιδιά κατά πρώτο λόγο. Εάν οι γονείς/φροντιστές συναινέσουν, μπορεί να ξεκινήσει περαιτέρω έρευνα. Εάν οι γονείς ή οι κύριοι φροντιστές δεν συναινέσουν σε περαιτέρω έρευνα, θα πρέπει να ενημερώνεται ο εισαγγελέας σύμφωνα με το «Πρωτόκολλο διερεύνησης, διάγνωσης και διαχείρισης περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών» του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού (σελ. 19-26)
- Η συναίνεση μετά από ενημέρωση του παιδιού (ή/και της γονέα/φροντιστή του) πρέπει να είναι γραπτή. Συνήθως, τα άτομα ηλικίας 15-18 ετών θεωρούνται αρκετά ώριμα για να δώσουν εν επιγνώσει συναίνεση. Ιδανικά θα πρέπει επίσης να συναινέσουν και οι υποστηρικτικοί γονείς/φροντιστές.

*Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα*

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας – Εν επιγνώσει συναίνεση

- Για τα μικρότερα παιδιά, οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται κατά περίπτωση. Όταν τα παιδιά είναι **μικρά** (συνήθως κάτω των 15 ετών) για να συναινέσουν, θα πρέπει να **επιδιώκεται η σύμφωνη γνώμη τους μετά από ενημέρωση** (δηλ. η προθυμία συμμετοχής στις υπηρεσίες) ενώ η γονέας ή ο φροντιστής δίνει τη συναίνεσή του. Ακόμη και με πολύ μικρά παιδιά (δηλαδή κάτω των 5 ετών), πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να εξηγηθούν οι πληροφορίες σε κατάλληλη μορφή. Εάν δεν υπάρχει γονέας/φροντίστρια ή εμπλέκονται στην κακοποίηση, θα πρέπει να προσεγγιστεί ένας έμπιστος ενήλικας (προσδιορισμένος από το παιδί) που μπορεί πάρει αποφάσεις για τη φροντίδα και την αντιμετώπιση ώστε να δώσει τη συγκατάθεσή του ή αν δεν υπάρχει τέτοιο άτομο, το άτομο που εργάζεται πάνω στην υπόθεση μπορεί να δώσει γραπτή συναίνεση, επισημαίνοντας τον λόγο στο έντυπο.

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα

Ειδικές διαδικασίες για παιδιά που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας – Εν επιγνώσει συναίνεση

- Εάν ένα παιδί κάτω των 15 ετών δεν συναινεί, αλλά οι φροντιστές το κάνουν Η εάν και το παιδί και η φροντίστρια δεν συναινούν Η αν το παιδί άνω των 15 δεν συναινεί, το άτομο που εργάζεται στην υπόθεση σε συνεργασία με τον προϊστάμενό του πρέπει να αποφασίσει κατά περίπτωση με βάση την ηλικία του παιδιού, το επίπεδο ωριμότητας, τους πολιτιστικούς παράγοντες και τις παραδόσεις, την παρουσία φροντιστών (υποστηρικτικών) και το πόσο επείγουσα είναι η ανάγκη για φροντίδα, αν είναι σκόπιμο να αντιταχθεί στην επιθυμία του παιδιού ή/και του φροντιστή για να προχωρήσει στη διαχείριση της υπόθεσης και να υπερασπιστεί τα συμφέροντα του παιδιού.

*Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα*

Υποχρεωτική αναφορά

- **Οι δασκάλες και οι εργαζόμενοι στο χώρο της εκπαίδευσης έχουν υποχρέωση να αναφέρουν οποιαδήποτε περίπτωση παιδιού που έχει υποστεί ενδοοικογενειακή βία.** Πρέπει να σημειωθεί πως δεν είναι αρμοδιότητα των άνωθεν επαγγελματιών να ερευνήσουν ή να επιβεβαιώσουν τους ισχυρισμούς ούτε να αποφανθούν αν το παιδί υπέστη βία/κακοποίηση, αλλά πρώτα να αναφέρουν το περιστατικό.

*Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα*

Υποχρεωτική αναφορά

- Το **άρθρο 23 παρ. 1 νόμου 3500/2006** προβλέπει ότι εκπαιδευτικός της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος, κατά την εκτέλεση του εκπαιδευτικού του έργου, με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορείται ή διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, **ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τον Διευθυντή της σχολικής μονάδας. Ο Διευθυντής της Σχολικής Μονάδας υποχρεούται να ενημερώσει αμέσως τον Εισαγγελέα** (σύμφωνα με το άρθρο 37 του ΚΠΔ) ή να το αναφέρουν στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή. Την ίδια υποχρέωση έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων, καθώς και οι υπεύθυνοι των πάσης φύσεως Μονάδων Προσχολικής Αγωγής. Αν οι εκπαιδευτικοί (επαγγελματίες στον τομέα της εκπαίδευσης) δεν το αναφέρουν στον Διευθυντή της Σχολής ή ο τελευταίος δεν το αναφέρει στον Εισαγγελέα, διαπράττουν πειθαρχικό αδίκημα και μπορούν να υποβληθούν σε πειθαρχικές κυρώσεις. (Άρθρο 107 παρ.1, 109 & 110 του νόμου 4057/2012).

*Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα*

Υποχρεωτική αναφορά

- Η Ελλάδα επικύρωσε τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση (Lanzarote) με το νόμο 3727/2008, ο οποίος επιτρέπει στους επαγγελματίες που έχουν υποχρέωση εχεμύθειας να υποβάλλουν αναφορά στις αρμόδιες αρχές, όταν έχουν εύλογη αιτία να πιστεύουν ότι ένα παιδί έχει πέσει θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης. Ο νόμος 3727/2008, Κεφάλαιο Α, άρθρο 2 παρ. 3 προβλέπει ότι:
«Επιτρέπεται σε όσους έχουν υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας και έρχονται κατά την εργασία τους σε επαφή με παιδιά, να αναφέρουν στην αρμόδια αρχή, κατά παρέκκλιση της ανωτέρω υποχρέωσης (του επαγγελματικού απορρήτου), οποιαδήποτε κατάσταση για την οποία έχουν εύλογη αιτία να πιστεύουν ότι ένα παιδί είναι θύμα γενετήσιας εκμετάλλευσης ή κακοποίησης.»

Πηγή: SoP για την έμφυλη βία, Ελλάδα
Ομάδα εργασίας για τη σεξουαλική έμφυλη βία, Ελλάδα

Επιπλέον πηγές αναφοράς

Πρωτόκολλο διερεύνησης, διάγνωσης και διαχείρισης περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών (διαθέσιμο στο: [http://www.0-18.gr/downloads/protokollo-eyretirio-kakopoiisis/Protocol ICH 06.2015.pdf](http://www.0-18.gr/downloads/protokollo-eyretirio-kakopoiisis/Protocol_ICH_06.2015.pdf))

Παραπομπές: Οδηγίες

UNFPA

Ρόλοι και ευθύνες των παρόχων γενικών υπηρεσιών

- Ολοι οι φορείς που έρχονται σε επαφή με άτομα που επέζησαν έμφυλης βίας έχουν ευθύνη να γνωρίζουν τις παραπεμπτικές οδούς και τις μορφές βοήθειας για άτομα που επέζησαν
- Μη εξειδικευμένοι φορείς **δεν πρέπει να παίρνουν συνεντεύξεις** από άτομα που επέζησαν ή να αποκρίνονται άμεσα στα περιστατικά
- Οι επιθυμίες των ατόμων που επέζησαν όσον αφορά το πού και με ποιον να ζητήσουν βοήθεια **θα πρέπει πάντα να γίνονται σεβαστές**. Δεν θα πρέπει να ωθούνται σε κάποια συγκεκριμένη πορεία δράσης.

Ρόλοι και ευθύνες των παρόχων γενικών υπηρεσιών

- Οι μη εξειδικευμένοι φορείς θα πρέπει να έχουν **τη συναίνεση των ατόμων που επέζησαν** πριν επικοινωνήσουν με τον φορέα επίκεντρο της παραπεμπτικής οδού για την έμφυλη βία ο οποίος θα φέρει σε επαφή το άτομο που επέζησε με τους παρόχους υπηρεσιών.
- Όλες οι **πληροφορίες** θα πρέπει να παραμείνουν **εμπιστευτικές**, ακόμα και αν τα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας ζητήσουν να ενημερωθούν σχετικά με την υποστήριξη που δόθηκε.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

Βήμα 1: Παρηγορήστε και καθησυχάστε το άτομο που επέζησε

"Σε πιστεύω."

ΧΤΙΖΕΙ ΣΧΕΣΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

"Σε ευχαριστώ που μου το είπες."

ΧΤΙΖΕΙ ΜΙΑ ΣΧΕΣΗ

"Λυπάμαι που σου συνέβη αυτό."

ΕΚΦΡΑΖΟΥΜΕ ΠΩΣ ΣΥΜΠΑΣΧΟΥΜΕ

"Δεν φταις εσύ."

ΜΗ ΕΠΙΚΡΙΤΙΚΟ

"Είναι πολύ γενναίο εκ μέρους σου που το συζητάς μαζί μου."

ΚΑΘΥΣΗΧΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΝΔΥΝΑΜΩΤΙΚΟ

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

Βήμα 2: Εξηγήστε την εμπιστευτικότητα

«Είναι σημαντικό να ξέρετε ότι θα κρατήσω εμπιστευτικό οτιδήποτε μου πείτε. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πω σε κανένα άλλο άτομο τι μου είπατε ή οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με την κατάστασή σας, εκτός και αν το ζητήσετε, ή είναι πληροφορίες που πρέπει να μοιραστώ επειδή είστε σε κίνδυνο.

Μπορεί να μην μπορώ να κρατήσω αυτές τις πληροφορίες αποκλειστικά για τον εαυτό μου, και θα εξηγήσω γιατί. Οι περιπτώσεις στις οποίες θα χρειαστεί να μοιραστώ πληροφορίες που μου δώσατε είναι οι εξής:

- Αν διαπιστώσω ότι η ζωή σας βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο
- Αν μου πείτε ότι σκέφτεστε να βλάψετε σοβαρά τον εαυτό σας
- Αν μου πείτε ότι σκέφτεστε να βλάψετε σοβαρά κάποιο άλλο άτομο».

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

Βήμα 3: Εξασφαλίστε συναίνεση μετά από ενημέρωση

- Εχετε το δικαίωμα να αρνηθείτε να μοιραστείτε όλη την ιστορία σας. Είναι εντάξει αν υπάρχει κάτι που δεν θα θέλατε να μου πείτε.
- Εχετε το δικαίωμα να μην απαντήσετε σε ερωτήσεις που θα σας κάνω.
- Εχετε το δικαίωμα να με ρωτήσετε ό,τι ερωτήσεις θέλετε, ή να με ενημερώσετε αν δεν καταλαβαίνετε κάτι από όσα λέω, ώστε να σας το εξηγήσω.
- Εχετε το δικαίωμα να αρνηθείτε οποιαδήποτε πρόταση για υπηρεσίες μοιραστώ μαζί σας.

**Εχετε ερωτήσεις;
Μπορώ να έχω την άδειά σας;**

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 4: Κατανοήστε τι συνέβη

- Τη φύση του περιστατικού έμφυλης βίας (δηλαδή τι συνέβη κοκ.)
  - Δεν χρειάζεται να κάνετε πολλές ερωτήσεις σχετικά με τη βία
  - Είναι σημαντικό να διαπιστώσετε αν χρησιμοποιήθηκε σωματική βία και αν υπήρξε κολπική/πρωκτική διείσδυση
  - Αμεση ιατρική φροντίδα και αντιμετώπιση ενδείκνυται σε τέτοιες περιστάσεις

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 4: Κατανοήστε τι συνέβη

- **Ημερομηνία/ες που συνέβη τελευταία φορά περιστατικό.**
  - Απαραίτητο στοιχείο για να εκτιμηθεί πόσο επείγουσα είναι η παραπομπή σε ιατρικές υπηρεσίες και για να ενημερωθεί με ακρίβεια η επιζήσασα για τις επιλογές που έχει όσον αφορά τις ιατρικές υπηρεσίες
  - Οι διαθέσιμες θεραπείες διαφέρουν ανάλογα με το πότε συνέβη το τελευταίο περιστατικό

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 5: Δώστε πληροφορίες για τις υπηρεσίες

Καμία οργάνωση ή πρόσωπο δεν μπορεί να προσφέρει υποστήριξη σε κάθε θέμα που μπορεί να αντιμετωπίζει το άτομο που επέζησε.

Είναι πάντοτε απαραίτητο να γνωρίζουμε το δίκτυο οργανώσεων/υπηρεσιών στις οποίες μπορούμε να παραπέμψουμε.

Όταν παραπέμπουμε μια επιζήσασα θα πρέπει να σεβόμαστε τις επιθυμίες της και να σιγουρευόμαστε ότι μπορεί να έχει έγκαιρη πρόσβαση στις υπηρεσίες.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 6: Ρωτήστε σχετικά με την ανάγκη άμεσης ασφάλειας

Καθορίστε τους άμεσους κινδύνους και ανάγκες που αφορούν την ασφάλεια του ατόμου, συμπεριλαμβανομένων των παραγόντων κινδύνου τραυματισμού ή ανθρωποκτονίας. Συγκεκριμένοι παράγοντες κινδύνου που θα πρέπει να εκτιμηθούν:

- Ο θύτης επιτίθεται σεξουαλικά στην επιζήσασα
- Εμμονη, ανεπιθύμητη παρακολούθηση ή παρενόχληση
- Η θύτρια έχει σοβαρά τραυματίσει τον επιζώντα στο παρελθόν
- Υπάρχουν μέσα στο σπίτι ή υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε όπλα
- Ο θύτης έχει απειλήσει άτομα του φιλικού και οικογενειακού περιβάλλοντος
- Το άτομο που επέζησε δηλώνει ότι φοβάται για τη ζωή του

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 6: Ρωτήστε σχετικά με την ανάγκη άμεσης προστασίας

Οι κίνδυνοι για την ασφάλεια των παιδιών ενδέχεται να μην είναι εμφανείς. Το άτομο που εργάζεται πάνω στην υπόθεση θα πρέπει να αξιολογεί την ασφάλεια του παιδιού του πελάτη απαντώντας σε αυτές τις ερωτήσεις:

- Υπάρχουν στοιχεία ότι οι φροντιστές του δεν μπορούν ή δεν θα προστατεύσουν το παιδί;
- Είναι ασφαλές το παιδί στον τόπο κατοικίας του;
- Μπορεί ο δράστης να βρει εύκολα το παιδί εκεί όπου αυτό ζει;
- Φοβάται το παιδί τα μέλη της οικογένειας ή δείχνει ότι δεν επιθυμεί να επιστρέψει στο σπίτι του;
- Εχουν γίνει εμφανείς άλλοι κίνδυνοι κατά τη διάρκεια της συνέντευξης αξιολόγησης;

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 7: Παραπέμψτε σε εξωτερικές δομές προστασίας και υποστήριξης

- Οι πληροφορίες που υποβάλλονται από οργανισμούς που παραπέμπουν θα υποβάλλονται μόνο με τη μορφή που συμφωνήθηκε και δεν θα περιέχουν πληροφορίες ταυτοποίησης των ατόμων που επέζησαν ή των φορέων.
- Όλες οι σχετικές πληροφορίες για που μπορούν να οδηγήσουν στην αναγνώριση του ατόμου που επέζησε δεν θα κοινοποιούνται, π.χ. όνομα, αρχικά, τόπος καταγωγής, ημερομηνία γέννησης κλπ.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 7: Παραπέμψτε σε εξωτερικές δομές προστασίας και υποστήριξης

- Το τυποποιημένο έντυπο θα πρέπει να χρησιμοποιείται αφού η επιζήσασα έχει συμφωνήσει να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες και έχει υπογράψει το έντυπο συγκατάθεσης.
- Το έντυπο αυτό προστατεύεται με κωδικό πρόσβασης και αποστέλλεται στον πάροχο υπηρεσιών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Το έντυπο χρησιμοποιείται από τους οργανισμούς στα πλαίσια ενός συμφωνηθέντος πρωτοκόλλου ανταλλαγής πληροφοριών.

Παραπομπή ατόμων που επέζησαν έμφυλης βίας

ΒΗΜΑ 7: Παραπέμψτε σε εξωτερικές δομές προστασίας και υποστήριξης

BEST PRACTICE

"Οι **οργανώσεις** θα πρέπει να διασφαλίζουν πως όλα τα στοιχεία είναι ασφαλή και προστατευμένα και οι διαδικασίες που ακολουθούν να διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα.

Οι οργανώσεις πρέπει να υποβάλλουν τις πληροφορίες σε έγγραφα Word που μπορούν μόνο να διαβαστούν, και προστατεύονται από κωδικό. Ο κωδικός για τα υποβαλλόμενα έγγραφα θα πρέπει να έχει συμφωνηθεί μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Οι πληροφορίες που φυλάσσονται σε έναν υπολογιστή θα πρέπει να αποθηκεύονται με κωδικούς σε υπολογιστή με αντική προστασία. Η πρόσβαση σε αυτά τα στοιχεία θα επιτρέπεται μόνο στον φορέα που χειρίζεται την υπόθεση και τους παρόχους υπηρεσιών.

Απόσπασμα, Διοργανικά SOP για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και της προστασίας των παιδιών στην Ιορδανία. 2013, σελ. 131.

ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

- Νευραλγική για την παραπομπή.
- Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στον τρόπο παροχής πληροφοριών σε και από το άτομο που επέζησε (ισχύς και έλεγχος)
- Η γραπτή συναίνεση πρέπει να περιλαμβάνει **ΟΛΑ τα ακόλουθα:**
  - α) Λόγο της συνέντευξης/θέμα;
  - β) Διευκρίνιση πως συμπεριλαμβάνονται προσωπικές ερωτήσεις που μπορεί να αναστατώσουν το άτομο

ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

- Γ) Πιθανοί κίνδυνοι /οφέλη της συμμετοχής
- δ) Προφυλάξεις που λαμβάνονται για την προστασία του απορρήτου
- ε) Το κατά πόσο οι πληροφορίες θα κοινοποιηθούν, πώς και πού μπορεί να κοινοποιηθούν και το δικαίωμα του ατόμου που επέζησε να θέσει περιορισμούς στον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες που δίνει
- στ) Το δικαίωμα να αρνηθούν να συμμετάσχουν στη συνέντευξη ή να αρνηθούν να απαντήσουν συγκεκριμένες ερωτήσεις.

ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

- Διαβάστε το έντυπο συναίνεσης δυνατά στη γλώσσα του ατόμου που επέζησε και βεβαιωθείτε ότι έχει κατανοήσει το περιεχόμενο της συμφωνίας
- Διορθώστε τις όποιες παρανοήσεις
- Μη δίνετε υποσχέσεις αν δεν μπορείτε να τις εκπληρώσετε!

UNFPA

Μερικά σενάρια αποκάλυψης

UNFPA

Μέλη της οικογένειας σάς
αποκαλύπτουν ένα περιστατικό
Χωρίς να το γνωρίζει
η ενήλικη επιζήσασα.

Ενήλικο άτομο που επέζησε αρνείται να πάει σε γιατρό παρά το γεγονός ότι ήταν εντός χρονικού πλαισίου για να λάβει προφύλαξη μετά την έκθεση (PEP).

Μια ενήλικη επιζήσασα
σας λέει ότι φοβάται να σας πει
την ιστορία της γιατί δεν θέλει
να το μάθουν οι συγγενείς της

Ένα ενήλικο άτομο που επέζησε
σας λέει ότι αρνείται να μιλήσει σε
οποιοδήποτε άλλο άτομο εκτός
από εσάς σχετικά με την κατάστασή του.

Ένας ενήλικας επιζών
ακούει την ιστορία του
από κάποιο άλλο άτομο
της κοινότητάς του.

Φτάνει σε σας η πληροφορία
πως το παιδί δράστης μένει μαζί
με το άτομο που επέζησε.

Σας ευχαριστούμε για τη
συμμετοχή σας

Η επικοινωνία με τα άτομα που επέζησαν περιστατικών έμφυλης βίας

Συμβουλές: τι να κάνουμε, τι να αποφύγουμε

Αποκάλυψη και προσεγγίσεις

- Αμεση αποκάλυψη: το άτομο που επέζησε μοιράζεται κατευθείαν τις πληροφορίες σχετικά με την κακοποίηση με έναν πάροχο υπηρεσιών (ή ο γονέας το κοινοποιεί στον πάροχο υπηρεσιών αφού του το πει το παιδί)
- Εμμεση αποκάλυψη: μάρτυρας του περιστατικού κακοποίησης το γνωστοποιεί σε τρίτους.
- Εκούσια: το άτομο που επέζησε μοιράζεται πρόθυμα τις πληροφορίες με άλλο άτομο
- Ακούσια: οι πληροφορίες σχετικά με το περιστατικό κοινοποιούνται παρά τη θέληση του ατόμου που επέζησε
- Η αποκάλυψη είναι μια διαδικασία. Τα άτομα που επέζησαν (ειδικά τα παιδιά) μπορεί να μη μοιραστούν όλες τις πληροφορίες αρχικά, πιθανότερο είναι οι ιστορίες τους να αποκαλυφθούν σταδιακά.

Απαραίτητες συμβουλές:

- Ενα περιστατικό έμφυλης βίας μπορεί να προκύψει οπουδήποτε και οποιαδήποτε στιγμή, να είστε **προετοιμασμένοι**, αναγνωρίστε την έμφυλη βία και τις δυνατότητές σας
- Διασφαλίστε την (συναισθηματική και σωματική) ασφάλεια της επιζήσασας:
- Εξηγείστε ποια/ος είστε
- Συνέντευξη από άτομο ίδιου φύλου
- Η διάταξη του χώρου/δωματίου είναι σημαντική για να αισθανθεί κάποιος άνετα π.χ. αν συνομιλείτε με ένα πρόσωπο πίσω από ένα γραφείο αυτό σας δίνει μια θέση εξουσίας που μπορεί να εμποδίσει το πρόσωπο να σας εμπιστευθεί.
- Διασφαλίστε την οπτική επαφή όταν μιλάτε με επιζήσασες
- Ιδιωτικός χώρος: χώρος όπου το άτομο που επέζησε μπορεί να μιλήσει ελεύθερα χωρίς φόβο να το ακούσουν. Επιλέξτε μια ασφαλή τοποθεσία!
- Γλώσσα και στάση του σώματος

Απαραίτητες συμβουλές:

- Ακούστε προσεκτικά: λέξεις, χροιά φωνής και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται για ό,τι δεν λέγεται.
- ΠΡΟΣΟΧΗ! Αν ένα παιδί έχει επιζήσει περιστατικού έμφυλης βίας, φροντίστε **να μην τραυματίσετε το παιδί περαιτέρω.**

Η Μύριαμ είχε τρεις γιους, γεγονός που κανονικά θα της εξασφάλιζε υψηλό κύρος μες στην οικογένειά της. Ωστόσο, ο άνεργος σύζυγός της την χτυπούσε συνέχεια. «Δοκίμασα κάθε τρόπο για να τον ευχαριστήσω αλλά τίποτα δεν γίνεται», είπε. Οι ξυλοδαρμοί ήταν τόσο σοβαροί που παραλίγο να πεθάνει. Εκτοτε, την κακοποιούσε αλλά χωρίς να την χτυπάει. Την επομένη της συνέντευξης από την ομάδα, ο άνδρας της την χτύπησε βαριά και πάλι, έπειτα από τρία χρόνια, επειδή τους μίλησε. Η ομάδα, φυσικά, δεν την είδε ποτέ ξανά.

Θυμηθείτε τις Κατευθυντήριες Αρχές

- Διασφαλίστε τη σωματική ασφάλεια των επιζώντων/θυμάτων.
- Εγγυηθείτε εμπιστευτικότητα.
- Σεβαστείτε τις επιθυμίες, τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των θυμάτων/ατόμων που επέζησαν, και λαμβάνετε υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού όταν παίρνετε αποφάσεις για τον καταλληλότερο τρόπο δράσης ώστε να αποτραπεί ή να αντιμετωπιστεί ένα περιστατικό σεξουαλικής και έμφυλης βίας.
- Διασφαλίστε πως δεν γίνονται διακρίσεις.
- ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΕ ΠΑΝΤΟΤΕ ΤΗ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ!

Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία!

Η προσέγγιση και η συμπεριφορά σας εδραιώνουν εξίσου ένα ασφαλές περιβάλλον:

- Διατηρήστε την ψυχραιμία σας όταν ένα πρόσωπο σάς πλησιάσει για να σας αποκαλύψει ένα περιστατικό. Μην πανικοβάλλεστε!
- Μην ψάχνετε περαιτέρω βοήθεια ενόσω η επιζήσασα σάς μιλάει.
- Πάρτε καθετί που θα σας πει το άτομο που επέζησε στα σοβαρά, ακόμα κι αν συμπεριλαμβάνει κάποιον που θεωρείτε πως «δεν θα πείραζε ούτε μυρμήγκι»

Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία!

Η προσέγγιση και η συμπεριφορά σας εδραιώνουν εξίσου ένα ασφαλές περιβάλλον:

- Κοιτάτε την επιζήσασα κατά πρόσωπο– ακόμα και όταν υπάρχει διερμηνέας
- Μη δείχνετε το σοκ σας
- Ενημερώστε τον επιζώντα πως θα χρειαστεί να πείτε αυτά που μοιράστηκε μαζί σας σε τρίτους
- Διαβεβαιώστε το άτομο που επέζησε πως δεν θα κατηγορηθεί για κακοποίηση

Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία!

Η προσέγγιση και η συμπεριφοράς σας εδραιώνουν εξίσου ένα ασφαλές περιβάλλον:

- Μην κάνετε ποτέ ερωτήσεις που περιέχουν τις απαντήσεις (π.χ. «Ο κύριος Παπαδόπουλος σας είχε βάλει στο μάτι, έτσι δεν είναι;» αντί του ορθού «Πείτε μου για τη σχέση σας με τον κύριο Παπαδόπουλο»). Μην πιέζετε ποτέ για πληροφορίες!
- Προσπαθήστε να μην επαναλαμβάνετε τις ίδιες ερωτήσεις (ειδικά όταν δουλεύετε με παιδιά)

Το ασφαλές περιβάλλον έχει ζωτική σημασία!

- Η προσέγγιση και η συμπεριφορά σας εδραιώνουν εξίσου ένα ασφαλές περιβάλλον:
  - Μη συμπληρώνετε λέξεις, τελειώνετε τις προτάσεις των άλλων ή βγάζετε συμπεράσματα
  - Σιγουρευτείτε πως έχετε διαχωρίσει καλά αυτά που είπε η επιζήσασα από πιθανά δικά σας συμπεράσματα – η ακρίβεια είναι ύψιστης σημασίας σε αυτό το στάδιο
  - Ενημερώστε το άτομο που επέζησε για τις επόμενες κινήσεις σας (ακόμα κι αν είναι ανήλικο!)

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΤΕ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ, ΑΝ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟ:

1. Επαναλάβετε τις τελευταίες λέξεις με ερωτηματικό τρόπο
2. Σε πιστεύω
3. Θα προσπαθήσω να σε βοηθήσω
4. Θα σε βοηθήσω
5. Σε ευχαριστώ που μου το είπες
6. Δεν φταις εσύ
7. Έκανες καλά που μου το είπες
8. Θα κρατήσω μυστικά όσα μου είπες και θα τα μοιραστώ μόνο με άτομα που θα πρέπει να τα μάθουν για να βοηθήσουν
9. Βοηθήστε το άτομο που επέζησε να λάβει ιατρική και νομική βοήθεια από αρμόδιους φορείς

Μελέτη περίπτωσης

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΖΑΜΙΛΑ

Ομάδα 1: Συνέντευξη (και κατανόηση της ιστορίας)

Ομάδα 2: Παρεμβάσεις/παραπομπές

Ομάδα 3: Τι επιπτώσεις έχει η εμπειρία της Τζαμίλα σε αυτή και στην οικογένειά της;

ΤΙ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ:

1. «Θα έπρεπε να το έχεις πει σε κάποια ήδη»
2. «Δεν το πιστεύω, έχω σοκαριστεί!»
3. «Αυτό εξηγεί πολλά»
4. «Δεν θα το πω σε κανέναν»
5. «Γιατί;», «Ποια;», «Πότε;»
6. Μην δίνετε υποσχέσεις που δεν μπορείτε να κρατήσετε
7. Αποφύγετε να αντιμετωπίσετε τον δράστη
8. Μην πλένετε ή σουλουπώνετε το άτομο που επέζησε αν έχει κακοποιηθεί

Εθνικός μηχανισμός απόκρισης

Το Πρωτόκολλο Συνεργασίας

UNFPA

Τι υπήρχε ήδη – Το εθνικό σύστημα αντιμετώπισης έμφυλης βίας

- 25 δημοτικά Συμβουλευτικά Κέντρα για γυναίκες*
- 15 Συμβουλευτικά Κέντρα της Γενικής Γραμματείας για την Ισότητα των Φύλων*
- 19 δημοτικοί ξενώνες για επιζήσασες έμφυλης βίας και μονογονεϊκές οικογένειες*
- 2 ξενώνες του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) για επιζήσασες έμφυλης βίας και μονογονεϊκές οικογένειες *

*Όλα τα συμβουλευτικά κέντρα και τα 19 δημοτικά καταφύγια βρίσκονται υπό την επιστημονική επίβλεψη του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).

Τι είναι το Πρωτόκολλο Συνεργασίας

- Το Πρωτόκολλο παρουσιάστηκε τον Απρίλη του 2017 και συνοψίζει την υιοθέτηση ενός κοινού πλαισίου διαδικασιών για
  - εντοπισμό,
  - παραπομπή
  - στέγαση και
  - παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων σε γυναίκες πρόσφυγες, άτομα που επέζησαν ή διατρέχουν κίνδυνο να δεχτούν βία, και τα παιδιά τους, καθώς και τις γυναίκες πρόσφυγες που είναι μητέρες και συντηρούν μόνες τους την οικογένεια
- Το Πρωτόκολλο επίσης περιγράφει τις γραμμές επικοινωνίας και ευθύνης μεταξύ όλων των παραγόντων που ενδέχεται να εμπλακούν σε μια υπόθεση έμφυλης βίας

Φορείς που υπέγραψαν το Πρωτόκολλο

- Γενική Γραμματεία για την Ισότητα των Φύλων, Υπουργείο Εσωτερικών
- Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, Υπουργείο Μεταναστευτικής
- Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας, Υπουργείο Υγείας
- Υπουργείο Εθνικής Αμυνας
- Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας
- Ενωση Περιφερειών Ελλάδας
- Κεντρική Ενωση Δήμων Ελλάδας
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης

Οι στόχοι του Πρωτοκόλλου

1. Παροχή **στέγης σε 21 ξενώνες**, στο πλαίσιο των καθηκόντων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας, του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, **για γυναίκες πρόσφυγες θύματα ή δυνητικά θύματα βίας ή για μητέρες που συντηρούν μόνες το νοικοκυριό και τα παιδιά τους** (έως 18 ετών για τα κορίτσια και έως 12 ετών για τα αγόρια) προκειμένου να τους εξασφαλίσουν ασφαλή διαμονή και να ανταποκριθούν στις διατροφικές ανάγκες τους
2. Παροχή **συμβουλευτικών υπηρεσιών** (κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη ή/και συμβουλές επαγγελματικού προσανατολισμού), σε περίπτωση που είναι διαθέσιμη διερμηνεία ή διαπολιτισμική διαμεσολάβηση.

Τι προβλέπει το Πρωτόκολλο

Οι υπογράφοντες φορείς αναλαμβάνουν την ευθύνη να:

- Διαδώσουν τις πληροφορίες σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες σε άλλους φορείς και άμεσα **στον πληθυσμό των προσφύγων τις οποίες αφορά**, στον οποίο θα παρουσιάσουν επίσης τους όρους χρήσης.
- Ενημερώνει και παρέχει καθοδήγηση και εκπαίδευση στο προσωπικό των δομών (**συμβουλευτικά κέντρα, ξενώνες και γραμμή SOS 15900**) σχετικά με τον εντοπισμό, τις διαδικασίες παραπομπής, τη στέγαση, την προστασία και την υποστήριξη των δικαιούχων γυναικών προσφύγων και των παιδιών τους, καθώς και το πλαίσιο για τα άτομα που αιτούνται ασύλου και τους πρόσφυγες

Τι προβλέπει το Πρωτόκολλο

Οι υπογράφοντες φορείς αναλαμβάνουν την ευθύνη να:

- Ενημερώνουν και να παρέχουν κατευθυντήριες σχετικά με τον εντοπισμό, την παραπομπή, τις διαδικασίες, τη στέγαση και την υποστήριξη των δικαιούχων γυναικών προσφύγων και των παιδιών τους **στο προσωπικό της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, των Κέντρων Υποδοχής και των Ανοιχτών Δομών Φιλοξενίας** καθώς και να σχεδιάζουν προγράμματα κατάρτισης σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας κατά του πληθυσμού των γυναικών προσφύγων.

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

1. Εντοπισμός:

- Πού: Στην Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, τα Κέντρα Υποδοχής και τις Ανοιχτές Δομές Φιλοξενίας
- Από ποιες/ους: Από υπάλληλους των αρμοδίων κρατικών αρχών και/ή πιστοποιημένες ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε αυτές τις δομές, και οι οποίοι παραπέμπουν τα περιστατικά περαιτέρω.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αν εντοπιστεί κάποια επιζήσασα εκτός των προαναφερθέντων δομών, οι υπάλληλοι της κρατικής αρχής ή οι πιστοποιημένες ΜΚΟ, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, μπορούν να παραπέμψουν το περιστατικό στα τοπικά Συμβουλευτικά Κέντρα ή στις Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου.

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

2. **Παραπομπή** στα Συμβουλευτικά Κέντρα του δικτύου των δομών της ΓΓΙΦ, του ΕΚΚΑ ή των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων
  - Από ποιες/ους:
    - α) Τον/την επικεφαλής της Κεντρικής Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης
    - β) Τους/τις επικεφαλής των Κέντρων Υποδοχής και των Ανοικτών Δομών Φιλοξενίας, μέσω παραπεμπτικού σημειώματος.

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

- Η συνοδεία είναι ευθύνη του αρμόδιου φορέα και, όταν αυτό είναι δυνατόν, η συνοδεία των δικαιούχων γυναικών εξασφαλίζεται από τους υπαλλήλους των συμβουλευτικών κέντρων/διαπολιτισμικές διαμεσολαβήτριες ή από τις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων ή το Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με τις δομές ή οντότητες υποδοχής.

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

- Εάν εμπλακεί μια ΜΚΟ, το προσωπικό της:
  - α) ενημερώνει την αρμόδια κρατική αρχή,
  - β) επικοινωνεί με το προσωπικό του αρμόδιου Συμβουλευτικού Κέντρου εντός των ορίων της συγκεκριμένης γεωγραφικής επικράτειας ή της Κοινωνικής Υπηρεσίας του αρμόδιου Δήμου ή του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προκειμένου να ελέγξει τη διαθεσιμότητα καταλυμάτων σε Καταφύγιο,

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

- Εάν εμπλακεί μια ΜΚΟ, το προσωπικό της:
- γ) διευκολύνει την υποχρεωτική ιατρική αξιολόγηση, σε συνεργασία με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες υγείας (δημοτικές ή δημόσιες μονάδες), αφού έχει εξασφαλιστεί ένας διαθέσιμος χώρος στέγασης
- δ) αναλαμβάνει τη μεταφορά της γυναίκας και των παιδιών της, παρουσία ενός διερμηνέα ή πολιτιστικής διαμεσολαβήτριας στο καθορισμένο ραντεβού με το Συμβουλευτικό Κέντρο ή την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου ή το ΕΚΚΑ. Σε περίπτωση που η ΜΚΟ δεν μπορεί να βοηθήσει στη μεταφορά της γυναίκας και των παιδιών της, η μεταφορά πραγματοποιείται από τον Δήμο ή την Περιφέρεια.

Το Πρωτόκολλο αναλυτικά

- Όταν μια επιζήσασα και τα παιδιά της παραπέμπονται σε καταφύγιο από Συμβουλευτικό Κέντρο ή από Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου ή το Ε.Κ.Κ.Α, το προσωπικό του ξενώνα οφείλει:
  - α) να προσφέρει στη γυναίκα πρόσφυγα που φιλοξενείται στον ξενώνα συμβουλευτικές υπηρεσίες, σύμφωνα με τα τρέχοντα επιστημονικά πρότυπα, με τη βοήθεια διερμηνέα,
  - β) να ελέγξει τη διαθεσιμότητα στον ξενώνα πριν από την παραπομπή της γυναίκας που πρόκειται να φιλοξενηθεί, να ενημερώσει σχετικά με την αίτηση διαμονής και να ενημερώσει την οντότητα εντοπισμού,
  - γ) να ενημερώσει την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου για την επικείμενη στέγαση στο καταφύγιο, έτσι ώστε η Κοινωνική Υπηρεσία να διευθετήσει τη μεταφορά της γυναίκας στον ξενώνα,
  - δ) Να ενημερώσει το ΚΕΠΟΜ σε περίπτωση που οι πρόσφυγες ή τα παιδιά τους εγκαταλείψουν τον Ξενώνα.

* **ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Όταν μια επιζήσασα παραπέμπεται σε ένα από τα καταφύγια του ΕΚΚΑ, η διαδικασία που ακολουθείται είναι αυτή που προβλέπει ο εσωτερικός τους κανονισμός.

Υπηρεσίες που προσφέρονται στους Ξενώνες

- α) πληροφορίες σχετικά με τους όρους φιλοξενίας βάσει του Εσωτερικού Κανονισμού,
- β) τρόφιμα
- γ) ασφαλή στέγαση των γυναικών και των παιδιών τους, και
- δ) συμβουλευτικές υπηρεσίες, σε περίπτωση που εξασφαλιστεί η διερμηνεία ή η διαπολιτισμική διαμεσολάβηση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η στέγαση των γυναικών της ομάδας στόχου είναι προσωρινή (έως τρεις μήνες, με δυνατότητα παράτασης υπό ορισμένες προϋποθέσεις)

Ευχαριστούμε Ερωτήσεις;

